

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 koronás
Egy hónapra 2 koronás

VIDÉKEN:

Egy évre 28 koronás
Egy hónapra 2 k 40 s

HIRDETÉSEK:

Először minden sor egy forint 20 fillér
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesül

vasúti palotájában.

TELEFON-SZÁM: 322.

KIADÓHIVATAL:

Arad, Nyomda Részvényt

Társaság.

5022 Főherceg-ut 22. sz

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, május 21.

Tért nyernek csapataink a Santól keletre.

Budapest. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Jaroslautól keletre és Sieniawanál erős orosz támadást ellenség súlyos veszteségei mellett visszavertük. Szövetséges csapatok keletfelé és délkeletfelé tért nyertek.

Felső-Dnyester menti harcoknál további ötezerharminczár orosz elfogtunk.

Sambortól északra egyik szakaszon az oroszokat fővédelmi állásaikból kivertük és Maogaoskától tiz kilométernyire délnyugati irányban egy helységet rohammal bevettünk.

Pruth vonalon a helyzet változatlan. Kolomeától északra egy rövid ellentámadásunk révén egyezer-négyszáz hadifogoly került a kezünkre. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Oroszok nagy veresége

Eszak-Lengyelországban.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Flandriában és Franciaország északkeleti részében tegnap borus, ködös idő akadályozták a hadműveleteket.

Loretto magaslapon kissé előrenyomultunk. Ablainnál az ellenség éjjeli előretörését szuronyharoban visszavertük. Maas és Mosel között a tüzérségi harc különösen heves volt. Észak felé Aillytól és keletre széles arcvonalban támadtak a franciák. A támadást részben elkeseredett kézi tusával mindenütt visszavertük.

Keleti hadszíntér:

Shagori—frauenburgi vonal irányában jelentett nagyobb ellenséges erőkel eddig nem ütköztünk össze. Dubissa mentén támadásokat visszavertük, kilencszáz hadifogoly és két géppuska maradt a kezünkön.

Tegnap Podubistól északra támadtunk. Elfoglaltuk az egyszázötös magaslattal és további ötszáz orosz elfogtunk.

Nyementől délre előnyomuló orosz erőket Gryszkabuda—Sintawty—Szakinál teljesen megvertük. Ellenséges csapatok maradványai kelet felé az erdőbe menekültek. Kisebb osztagok még tartják Satkit. Az oroszok vereségei igen súlyosak voltak. Ezért a hadifoglyok száma mindössze csak kettő-ezerkettőszáz, továbbá négy géppuskát zsákmányoltunk.

Délkeleti hadszíntér:

Przemysltól északra Sanon átkeft csapatainkat tegnap délután oroszok kétségbeesett rohamokkal újból támadták. Ellenséget mindenütt igen jelentékeny veszteségeivel visszavetettük. Ma reggel egyik szárnyon támadásba mentünk át és rohammal bevettük ellenség állásait, amely túlva menekült. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hadizenet küszöbén.

Arad, május 20.

E sorokat írva, még nem tudjuk, hogyan folyt le az olasz Kamara ülése, amelyet a háborús beavatkozás fölött leendő döntésre hívtak össze. Azok után, amik már eddig nyilvánosságra jutottak, alig lehet kétség a fölött, hogy Olaszország akarja, sőt provokálja a háborút és hogy az olasz kormány szántszándékkal vágja el a lehetőségét a monarchiával való békés megegyezésnek.

Luzzatti, az olasz kormány volt elnöke elmondta, hogy mit követel Olaszország a monarchiától. Ezek a követelések nem mondanak egyebet, minthogy a monarchia területének legértékesebb részét fölkinálva, föltétlenül kapituláljon Olaszország és Olaszország után az entente előtt. Ha ezek a követelések hitelesek, akkor a háboru már kitértnek tekinthető. Ezek a követelések annyit jelentenek, hogy Olaszország minden lelki-furdalás nélkül, ledobva magáról a harminchároméves szövetség kapcsait, felborithatatlanul megkötötte az alkut az entente-tal s annak eleget akar tenni.

Olaszország vezetői egy percig se hihették, hogy az ilyen követelések fölött csak tárgyalni is lehessen. Így csak a győző beszélhet a porig leigázott, tehetetlenül vergődő legyőzöttel; így csak a fegyverletétel után lehet beszélni és nem akkor, mikor a fegyverek még meg se szólaltak. Sőt nem lehet Olaszországnak olyan győzelmét elképzelni, amely csak felét is megszerezhetné annak, amit ezek a követelések gögös pontokba foglalnak.

Nem szólva a terület-átengedések képtelen aspirációjáról, amelyek teljesítése esetén a monarchia nagyhatalomból jelentéktelen állammá süllyedne, — lehet-e jögeime Olaszországnak beleszólni abba, hogy mi mit csinálunk Szerbiával? Követelheti-e Olaszország, hogy mi egyszerűen föllegyűk őt a balkáni hegemonia trónjára, a nélkül, hogy ezért tett volna valamit? És legfőképp: hol nyer Olaszország ürügyet annak követelésére, hogy mi elismerjük az akciót, amellyel most már bevallottan akarja segíteni az entente-ot a Dardanellák megvívásában?

Ezek a követelések nem azért születtek, hogy gondoskodjanak és tárgyaljanak fölött, hanem azért, hogy háborút csináljanak. És ezt a háborút, ha még nem tört ki, ezek után kikerülhetetlennek kell tekinteni. És ha kitér, Olaszország a saját bőrén fogja megtanulni, hogy amit oly könnyű papírra vetni és a józanságtól megfosztott tömegek közé dobni, annak századrészét is nehéz fegyverrel megszerezni. Olaszország ma még nem ülhet a győző magas lovára és később se lesz rá alkalma. A monarchia és szövetségesei pedig minden harctéren, szárazföldön és tengeren fölényben vannak valamennyi eddigi ellenségeikkel szemben. Akkor, amidőn az entente kudarcát és tehetetlenségét kénytelen beismerni azzal, hogy Olaszországot a zsoldjába fogadja, csak cinizmussal lehet ilyen pontokkal állani elébünk. Egyéb szándék alig lappanghat ezek mögött, minthogy a monarchia mondja ki a hadüzenet szavát, hogy így ne Olaszország legyen a közvetlenül támadó fél.

Az a diplomáciai okmány, amelynek a papírja ezeket a pontokat eltüri, csak arra jó, hogy eltegyék a jövő számára. Majd akkor, ha a háboru az új harcmezőkön csakugyan lezajlik és ha Olaszországot ugyanaz a keserves sors éri, mint új, nálánál hatalmasabb és erősebb szövetségeseit, — akkor majd elő kell venni ezeket, hogy lássák: mint foszlott semmivé utolsó foszlánya is ezeknek a követ-

teléseknek. Még az is, amit háboru nélkül önként meg akartunk adni. Es el kell tenni, hogy Olaszország hűségének, nemzeti becsületének legyen a jellemzője: mi lett máról-holnapra a szövetséges szavából, peccás irásából.

Nem tudjuk, hogy órák, vagy napok választanak-e el attól, hogy Olaszországgal az ellenségeskedés tényleg beálljon. Az új harcot nemcsak fegyverünkbe, seregeink harc képességébe vetett teljes bizalommal várjuk, de azzal a tiszta lelkiismerettel is, amely komoly pillanatokban mindig acélozza az elszántságot. Tiszta lelkiismeretünknek kettős bizonyossága van: az egyik, hogy mi mindent elkövetünk, nagy áldozatok árán is, hogy a szövetségessel a harcot elkerüljük. Olaszország pedig, legalább eddig, mindent elkövetett, hogy szövetségével háboruba keveredjék.

Kétszáz ezer olasz katonát várnak a Dardanellákhoz.

(Elsülyesztett orosz cirkáló. — Eredménytelen a bombázás.)

Távírási tudósítás.

Athén—Konstantinápoly, május 20.

Olaszország hadsereget küld a Dardanellákhoz.

Athén. A Nea Alitheia külön kiadásban jelenti, hogy a szövetségesek főparancsnoksága a Dardanellák ostromához kétszáz ezer olasz katonát vár. Az aegai tengeri partokon óriási barakok vannak épülőben.

Török hivatalos jelentés.

Konstantinápoly. A főhadiszállás közli: A Dardanella-fronton tegnap nem volt szárazföldi akció. Május 17-én fedett ütegeink kényszerítették egy ellenséges páncélosot, hogy elhagyja állását és beszüntesse a szárazföldi ütegeink elleni tüzelést. Május 18-án reggel a Charl Martel és Henry IV. páncélosok, továbbá egy ellenséges torpedóromboló bombázta gyaloglasi állásainkat, de kénytelenek voltak visszavonulni.

A Fekete-tengeren megtorpedózott orosz cirkálók?

Galac. Oroszországból ideérkező utasok beszélik, hogy a nagy orosz cirkálót, a „Pantelimont” (azelőtt „Potemkin”) mialatt Nidiánál csapatokat akart partraszállítani, egy török tengeralattjáró megtorpedozta. Állítólag az egész mintegy 1400 főből álló személyzete a vízbe fulladt.

Uzó-aknak a román partokon.

Bukarest. Ghizea falu közelében (Constanzai kerület) román halászhajók két explozióra felszerelt aknákat fogtak ki a vízből, amelyeket a tenger hullámai a parti sávonra sodortak. Az aknákat két, a helyszínére érkezett román tengerészcsapat lezerelte.

Idegen hadihajók a román partvidéken.

Contanza. Egy tegnap ideérkezett hajó kapitánya beszéli, hogy mintegy 8 kilométer távolságban Sulinától heves ágyudőrejt hallott, amelyből tengeri ütközetre következett.

Megbízható helyről a fentiekre vonatkozólag a következőket közlik:

Tegnapelőtt tényleg számos hadihajó siklott el Sulinánál, anélkül azonban, hogy meg lehetett volna állapítani, vajon az orosz, vagy a török flottáról van-e szó? Ami az állítólagos ágyuzást illeti, az semmitéle tengeri ütközetre nem vezethető vissza, amennyiben az a Sulina előtt gyakorlázó „Elisabeth” román cirkálótól ered.

Háborus közgyűlés az aradi kamarában.

(Ottenberg Tivadar Olaszország perfidiájáról. — Súlyosan elítélték a hadseregszállítók csalását. — Felirat az aprópénz rekvirálásaért.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 20.

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ma délután tartotta meg május havi közgyűlését, amelyen Ottenberg Tivadar udvari tanácsos elnökölt. Tartalmas és nagyhatású elnöki megnyitó beszédében röviden vázolta a háborus helyzetet és a tagok élénk helyeslése mellett perfidiának nevezte Olaszország állásfoglalását és annak a véleményének adott kifejezést, hogy hadseregünk a német seregekkel jó eredménnyel veszi fel a küzdelmet. Majd megemlékezett az új hadikölcsönről és annak sikere érdekében hazafias lendületet felhívást intézett a kamarai tagokhoz. Szólt azután az elnök a Kamarának a háboru alatt kifejtett széleskörű működéséről, amelynek jó eredményeit nemcsak a kereskedő- és iparosztály, hanem az egész lakosság is élvezi most. Megemlékezett az elnök a Németországgal esetleg kötendő vámunióról is s ebben a kérdésben a következő fontos nyilatkozatot tette:

— Valószínű, hogy a háboru megszűnése után még bizonyos ideig nem áll helyre a normális gazdasági összeköttetés és a hadviselő államok között és mindaddig, amíg a régi forgalom visszatér, a szövetséges országok gazdasági szempontból is egymásra lesznek utalva. Hogy a szorosabb összeköttetés vámunió formájában, vagy más módon jön-e létre Németországgal, azt ma meg nem tudnánk, mert a kérdés csupán az előkészítés stádiumában van. Azonban már most szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy ehhez a gazdasági kapcsolathoz csak az esetben járulhatunk hozzá, ha annak keretén belül a magyar ipar és a magyar kereskedelem előnyökhöz juthat és már most kijelenthetem, hogy ha a miniszter ur ebben a kérdésben véleményadásra kéri bennünket, a gazdasági közelséghez való csatlakozásunkat iparunk és kereskedelmünknek adandó jelentékeny engedményektől tesszük függővé.

Rámutatott az elnök az Országos Pénzügyi Központ létesítésének üdvös voltára s az alapszabály tervezetét bírálva kifejtette, hogy a Központ működése csak akkor lesz kifogástalan, ha a vidéki takarékpénztárak is betolyással bírnak az új intézmény tevékenységénél. A hadseregszállításnál történt visszaélésekkel kapcsolatban Ottenberg udvari tanácsos elnöki megnyitójában úgy nyilatkozott, hogy a Kamarának megvetését kell kifejeznie a bűnösökkel szemben, de tiltakozni is kell a magyar kereskedelem presztízisének és hazafiasságát kisebbitő általánosítás ellen. Végül az elnök meleg szavakban parentálta el Bing Vilmost és megemlékezett Glück Károly ismeretes kitüntetéséről is. A közgyűlés a második hadikölcsönre tizenötezer korona jegyzését határozta el.

Az aktuális kérdések közül foglalkozott a Kamara többek között kerületének gabonával és hussal való ellátásával. A közgyűlés helyesléssel vette tudomásul Varjassy Lajos dr. titkár előadásában a Kamarának az ügyvel kapcsolatosan kifejtett tevékenységét, amelyért Arad város közgyűlése tudvalevőleg már elismerését nyilvánította. A titkár megemlékezett a kamarai kerületben a háboru folytán támogatásra szorult kereskedők és iparosok között kiosztott segélyekről, amelyeket a Kamara előreláthatólag minden hónapban folyósítani fog. Az eddig kifizetett összeg 30.000 korona. Varjassy dr. ezután megismertette a közgyűléssel a Kamarának azt a sikeres akcióját, amely a kerületbeli szabóiparosoknak újabban 20.000 garnitúra katonai egyenruha szállítását biztosítja. A magyar-osztrák-német vámunióról tartott, mély tanulmányozásra valló előadása után a titkár javaslata alapján a közgyűlés határozatot hozott a hadseregszállításnál történt visszaélésekről és a csalások fölött való megbotránkozásának adva kifejezést, kimondta, hogy tiltakozik a magyar kereskedelem rovására történt általánosítás ellen.

A közgyűlésen a csaló hadseregszállítók ügyével kapcsolatban helyesléssel fogadták Adler Andor ama felszólalását, hogy kivételek nélkül meg kell bányeozni mindazokat, akik közvetve vagy közvetlenül részesei és előmozdítói a csalásoknak.

Mátyás Jenő segédtitkár előadásában foglalkozott a közgyűlés a csődörvény revíziójával és elhatározta, hogy a tervezet kimerítő kritikáját közölni fogja a kereskedelmi és igazságügyi miniszterekkel. A segédtitkár ismertette ezután a Kamara akcióját, amely a hadbavonult kereskedők és iparosok ill. oszt. kereseti adójának elengedésére irányult s amely eredményre is vezetett; beszámolt továbbá arról is, hogy a Kamara illetékes helyen eljár a kerületben tapasztalható váltópénz hiányának megszüntetése érdekében. Elhatározta, hogy felhívja az aprópénz rekvirálása érdekében. E tárgynál felszólaltak: Grób Jenő és Fekete Sándor. A segédtitkár ismertette végül a kamarának ama feliratát, amely jogosnak tartja a közszállításban résztvevő cégeknek, a háboru következtében beállott áremelésre hivatkozva, a szállítási feladatok követelését.

Bolgar Lajos fogalmazó különböző miniszteri feladatok ismeretese után rámutatott arra, hogy a kamarai kerületben az 1915. évben a kisiparosok már eddig 96.000 pár katonai labellát és 3.600 darab szíjgyártó cikket szállításra kaptak megbízást. Ő rőrtálta Domány József kamarai beltag ama indítványát, (amelyet elfogadtak) hogy írjon fel a közgyűlés az alföldi szőlősgazdaságok fokozatos megszüntetése és gabona földéért való átalakítása érdekében.

A Weitzer-alapnak azt a három év óta fel nem használt kamatait, amelyeket a fa- és témpári szakiskola céljaira szántak, a közgyűlés szeretné az iparosok számára hadikölcsönként juttatni. Ez az összeg most kilencven ezer korona. A mai közgyűlés — Varjassy dr. javaslata alapján — ilyen irányban megkeresi Arad város vezetését.

Elias Simon kultagnak a gabonarekvirálásnál tapasztalható hiányok megszüntetésére irányuló indítványát elfogadták és elhatározta a közgyűlés, hogy a bajok orvoslása érdekében felír a kormányhoz. Neuman Károly báró dr.-nak, Unger Ferenc osztrák-magyar bankfőnöknek és Rajcu Sebő vezérigazgatónak levelezőtagokká történt megválasztása után a közgyűlés véglegesítette a napjában az eddig próbászolgálatot teljesítő Bolgar Lajos fogalmazót.

A nyári idény küszöbén

elköltözés, lakásváltoztatás esetén, tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy új lakcímüket, a lap pontos szetküldése szempontjából — legutolsó tartózkodási hely megjelölése mellett — a kiadóhivatalunk idejekorán közöljék.

Nem történt ma döntés az olasz kamarában.

(Salandra bejelentette a hármasszövetség felbontását. — Nem említette megegyeztet-e az ententtal. — Oriási többség fogadta el a kormány javaslatát. — Megadta a parlament a kivételes hatalmat. — Tüntetés a háború mellett a szenátusban is. — Holnap folytatja a felsőház ülését.)

— A Magyar Távirati Iroda jelentése. —

Róma, május 20.

Ha valamikor, úgy ma ellehetett mondani, hogy az egész egy hely felé fordulva leste az eseményeket és hogy ezek az események világtörténelmet jelentenek. Az olasz kamara tartotta ma Rómában ülését és a világháborúnak új fordulatot adandó tanácskozás lefolyásának volt egy világ az izgatott néző közönsége. Amit vártak, az nem történt meg. Az olasz nép nevében megnyilatkozó törvényhozó testület még nem mondotta ki a döntő szót. Megadta a kormánynak a háború esetére kért rendkívüli felhatalmazást, ami lehet preventív intézkedés, de még nem a háború. A parlament mindkét háza óriási többséggel állott a kormány mellé és zajos ovációkat rendezett mellette és a háború mellett. Most a kormányon a sor, hogy cselekedjék. Tőle függ, vajon ragaszkodik-e azokhoz az abszurd követelésekhez, amelyeket az Aradi Közlöny ma esti rendkívüli kiadásából ismer a közönség, vagy pedig beismeri, hogy csak azért követelt lehetetlent, hogy abból engedve, megmaradjon a béke útján, amelyre Olaszországnak van legnagyobb szüksége. A történelmi nevezetességű ülésről a következőket jelentik Rómából:

Elveti a háborút a kamara.

Zsúfolt padsorok és a roskadásig megtömtött karzat, minden arcon izgatott, feszült várakozás — a kamara világtörténelmi nevezetességű ülésének ez volt a külső képe. Az ülésteremben négyszáznyolcvan képviselő foglalt helyet, a karzatokat pedig megtöltötték a diplomáciai testületek emberei, kivétel nélkül ott vannak az Olaszországot háborúba uszító államok nagykövetei, Anglia, Franciaország, Oroszország, Japán legfőbb diplomáciai képviselői ott élvezik most lelkiismeretlen munkájuk gyümölcsét: a háborúba sodort olasz kamarat, amint tüntet és tapsol az olasz nemzet végromlását jelentő háborúnak. Mikor megjelenik az egyik páholyban d'Annunzio, az entente megfizetett, de otthon hitelezőinek sem fizető véreskard hordozója, hangos ovációval fogadja a közönség. Olaszország előkelő politikai személyiségei mind eljöttek, hogy tanúi legyenek a mai nevezetes ülésnek, csak Giolitti maradt távol. Az ő józan belátása és legjobb akarata nem tudta eltéríteni a fejét vesztett és elvakult olasz nemzetet, nem akar ott lenni azok között, akik most mámoros örömmajonssággal mondják ki a nemzet halálos ítéletét.

Délután két óra van, amikor Marcora, a kamara elnöke belép a terembe. Nagy lelkesedéssel fogadják, a képviselők telemelkednek helyükről, csak negyvenöt szociálista képviselő marad nyugodtan helyen. A többiek hangosan kiáltják:

— Eljen az elnök.

Aztán belép Salandra miniszterelnök a kormány többi tagjaival. Az ő belépésükre még hangosabb lesz a kamara, minden oldalról lelkesen ordítják:

— Eljen a háború! Eljen a király!

Valaki elkiáltja magát:

— Eljen Olaszországi és a kiáltás százszorosan visszhangzik mindenfelől, hatalmas tüntetés van a kormány, a király és a háború mellett.

Kivételes hatalmat kér a kormány a háborúra.

Előbb a legutolsó ülés jegyzőkönyvét hitelesítik, a miniszterelnök azután törvényjavaslatot terjeszt elő, amely rendkívüli felhatalmazásokat ad a kormánynak a háború esetére. Majd újból szólásra emelkedik a miniszterelnök és lélegzetvisszafojtva, a végsőkéig feszült izgatottsággal hallgatja az óriási közönség kijelentéseit, amelyeket a kormány nevében tesz. Minden mondata elején lelkesen kiáltják:

— Eljen a háború, éljen Olaszországi!

Egyedül a hivatalos szocialisták maradnak nyugodtak.

Salandra nagyfotosságu kormánykijelentései így hangzanak:

Miért lett ellenségünk Olaszország?

— Mióta Olaszország ismét állami egységre ébredt, a nemzetek világában, mint a mérséklet, az egyetértés, a béke tényezője vált be. Büszkeséggel hirdetheti, hogy e misszióját oly szilárdsággal teljesítette Olaszország, amely még a legkínosabb áldozatoktól sem riadt vissza. A legutóbbi harminc évnél hosszabb periódusban Olaszország a szövetségek és barátságok oly rendszerét tartotta fenn, amelynek különösen az volt a célja, hogy eszen a módon az európai egyensúlyt és ezzel a békét jobban biztosítsa. A nemes cél kedvéért Olaszország nemcsak határainak hiányos biztonságát tűrte el, nemcsak legszentebb nemzeti aspirációit rendelte annak alá, hanem elnyomott tájadalommal kénytelen volt nézni azokat a tervszerűen folytatott kísérleteket, amelyek az olasz jelleg ama vonásainak elnyomására irányultak, melyeket természet és történelem veszték eltorzítottul nemes területünkre.

(Elvesztette a szövetség létjogosultságát.)

Az az ultimátum, amelyet az osztrák-magyar monarchia 1914. év július havában Szerbiához intézett, egy csapással semmivé tette hosszú évek fáradozásainak hatását, amennyiben megsértette azt a szerződést, amely bennünket a monarchiával egybefűzött. Formálisan is megsértette az ultimátum a szerződést, a mennyiben elmulasztotta a velünk való előző egyetértést, vagy pedig akár csak a puszta értesítést. De érdemi szempontból is megsértette, a mennyiben odairányult, hogy a mi kárunkra megzavarja territorialis birtokok azon kényes rendszerét, valamint azt a befolyási szférát, amely a balkáni félszigeten megalakult.

De az egyik, vagy másik pontnál sokkal inkább szenvedett sérelmet az egész szerződést eltöltő szellem, amely teljesen elnyomatott, mert azért, hogy a világra rászabadították a legborzasztóbb háborút, egyenesen ellentétben érdekeinkkel és érzelmeinkkel, megrontották azt az egyensúlyt, a

melynek biztosítását hivatott volt szolgálni a szövetség. *Virtuálisan pedig ellenállhatatlan erővel újra felélesztették Olaszország nemzeti kiegészülésének problémáját.* Mindazonáltal a kormány hónapokon át türelmesen fáradozott azon, hogy oly megegyezést találjon, amely a szövetségnek visszaadná elvesztett létjogosultságát. Azonban a tárgyalásoknak határait megvonta nemcsak az idő, hanem a méltóság is s a határokon túlhaladva megsértettük volna országunk érdekeinek összességét, hazánk becsületét.

(Olaszország felmondja a szövetséget.)

Ennek következtében a legmagasabb célok fenntartása érdekében a királyi kormány kénytelennek látta magát arra, hogy a császári és királyi osztrák-magyar kormánynak május negyedikén notifikálja, hogy visszavonja összes javaslatát, felmondja a szövetségi szerződést és kijelenti, hogy cselekvési szabadságát fenntartja magának. Másrésztől azonban nem volt lehetséges Olaszországot elszigetelve minden biztonság és tekintély nélkül hagyni épen olyan pillanatokban, midőn a világtörténelem döntő szakába lép.

(Salandra nem beszél az ententtal történt megegyezésről.)

Tekintettel erre a tényállásra és mértegelve a nemzetközi helyzet súlyosságát, a kormánynak politikailag is el kell készülnie minden, bármily nehéz próbára, ezért felkéri a Kamarát, hogy az eléje terjesztett törvényjavaslattal adja meg azokat a rendkívüli felhatalmazásokat, amelyekre szüksége van. Ezen intézkedéseket nemcsak nálunk, mint a bármely kormányformával bíró más államoknál történt precedensek igazolják, hanem egyuttal legjobb rendjét és legenyhébb formáját adják ama jogoknak, amelyeket érvényben lévő törvényhozásunk más esetekben is megad a kormánynak ott, ahol a legfőbb törvényről van szó: az állam javáról.

(Olaszország célját: hadserege és flottája képviseli.)

Dicsékvő szavak nélkülös büszkeség nélkül, de mély megértéssel ama felelősség iránt, amely ez órában bennünket terhel, tudatában vagyunk annak, hogy gondoskodás történt részünkről aziránt, amit legnemesebb törekvések és a haza legvitálisabb érdekei megkívántak. Mert a haza nevében és a haza iránti hűségben intézzük meghatott szavakban lángoló szólamunkat a parlamenthez és a parlamenten túl az egész országhoz.

hogy félrerértve minden nézeteltérést, arra minden oldalról a legigazabb feledés boruljon. Ma meg kell szünniök a párt- és osztályellentéteknek, a rendes időkben mindenkor tisztelendő személyes nézeteknek, sőt még azon okoknak is, amelyek a mindennapi életnek a törekvésekben és elvekben mutatkozó termékeny ellentétjéadják. Mindezeknek meg kell szünniök, tekintettel arra a szükségességre, amely minden mást felülmúl. Hogy helyet adjanak egy eszmének, mely minden más eszménél jobban lelkesít. Tekintettel arra, hogy Olaszország szerencséje és nagysága forog szóban, minden másról a mai naptól meg kell feledkeznünk és csak arra szabad emlékeznünk, hogy mindnyájan olaszok vagyunk és hogy valamennyien ugyanazzal a hittel és ugyanazzal a hővel szeretjük Olaszországot. Vajha mindnyájunk ereje összeolvadna egy erőben, mindnyájunk szíve egy egységes szívben dobbanna meg. Vajha egyöntetű akarat vezetne az esküvel fogadott cél felé és erős szív és akarat egy szenvedélyes és hősiesség kifejezést találna Olaszország hadseregében és flottájában és fennkölt vezérében, aki sorsának egy most kezdődő új korszaka felé vezet. Eljen a király! Eljen Olaszország!

Oriási többség a kormány mellett.

A kamara által kiküldött bizottságnak feladata, hogy megvizsgálja a kormány által ma beterjesztett törvényjavaslatot, amely a háboru esetén szükséges-rendkívüli felhatalmazásokról intézkedik. E bizottság tagjai Tarlotta, Agulha, Boselli, Luzzatti, Coccortu, Compans, Baccali, Guicardini, Barzilai, Bettolo, Bianchi, Leonardo, Credaro, Dari, Turati, Heda, Bissolati, Pantano és Finocchiaro.

A kormánynak azt az indítványát, hogy a törvényjavaslatot sürgősen tárgyalják, a kamara titkos szavazással 357 szavazattal 54 ellenében elfogadta.

A szavazás eredményéhez képest a parlament egyik termében nyomban tanácskozássá gyűlt össze a bizottság. A bizottsági tagok Turati kivételével valamennyien jelen voltak. A bizottság elnöke és előadója Boselli, a kamara legidősebb tagját, jegyzőjévé pedig Barsilait választották meg. Amíg a bizottság tanácskozott, a kamara ülést félbeszakították.

Nikor Marcora elnök újból megnyitja a kamara ülést, Boselli felolvassa a bizottság jelentését.

(Reggel 4 óráig az olasz kamara ülésének befejezéséről nem érkezett tudósítás.) (A szerk.)

Holnapra napolta el a szenátus az ülést.

A szenátus bejárói előtt is csapatoknak sűrű kordonja foglalt állást. A szenátus épületébe csak a szenátorokat és képviselőket, valamint azokat a személyiségeket bocsátják be, akik belépőjegyet mutatnak fel. A szenátus üléstermét és karzatait a megjelentek zsúfolásig megtöltik, az ülésen kétszázharmincnél több szenátor van jelen.

Délután négy órakor Manfredi szenátusi elnök követve Salandra miniszterelnök és a kormány tagjai által belép a terebe. A miniszterelnököt megjelenésekor viharos óvások-

kal fogadják. Ugy a szenátorok, mint a karzati közönség kiáltoznak:

— Eljen Olaszország! Eljen a király! Eljen a hadsereg!

A szenátorok padjaikról felállva éljeneznek. Salandra négy óra hét perckor szólásra

Mit követelnek az olaszok?

Róma. Luzzati volt miniszterelnök közölte a lapudósítókkal, hogy mit követelt Olaszország a monarchiától. Olaszország követelése a következők:

Olaszország azonnali megszállja az egész Trentinót (Trient), Isztriát (Trieszt) és Pólát, Fiumét, valamint több adriai szigettel együtt a dalmát partokon lévő tengerészeti állomásokat.

Ausztria-Magyarország lemond a Szerbia ügyeibe való közvetlen, vagy közvetett beavatkozásról.

Lemond Olaszország érdekei ellen irányuló Balkán-pontikáról.

Szabad kezet ad Olaszországnak avégből, hogy a Földközi tenger keleti részén Törökország ellen érdekeit a hármasszövetség hatalmaival együtt meg-
ovja.

Végül szabad kezet a leendő békekongresszusra, ahol Olaszország fenntartja magának, hogy szerbia és Belgium ügyét támogassa.

Abszurdumok a követelések.

Berlin. A Tägliche Rundschau írja: Ha tegnap még csodálkoztunk a monarchia koncesszióinak messze-
menő voltán, ma a legnagyobb csodálkozással kell fogadnunk az olasz követelések abszurditását. Ha a dolgok így állnak, akkor Olaszország, amely a hármasszövetségben hízott meg,

emelkedik és megismétli a kamarában tett ki-
jelentéseit, amelyeket élénk helyesléssel kísé-
nek. Beszéde után megismétlődnek a lelkes
tüntetések. Miután Salandra megtette nyilat-
kozatát, az elnök Salandra indítványára hol-
nap délután három órára napolja el az ülést.

lássá, mit tud elérni velünk szemben.
Elmentünk a lehetőségek határáig.

Berlin. A Berliner Tageblatt írja: Németországban és a monarchiában általános a felfogás, hogy a monarchia részéről a koncessziók terén a legmesszibb határig elmentek, ezen túlmenő lehetőségek nincsenek.

Szenátorok ajánlatunk revízióját kívánják.

Berlin. A Magdeburgische Zeitungnak táviratozzák Rómából: Hetvenhet szenátor felhívást adott a kormánynak, hogy a háboru előtt meg egyszer vizsgálja meg a monarchia ajánlatát.

„Elkéstünk újabb ajánlatunkkal“.

Chiasso. A Stampa írja: Tegnap este azt híresztelték, hogy Bulow és Mauchio tegnapelőtti ratogata-
suk alkalmával átadták Sonninnak kormányuk új előterjesztését. A híresztelés nem talált nitelre. A követek elkéstek, amint hogy a monarchia második ajánlata is elkészt. A mai parlamenti ülés alatt valószínűleg már megszólalnak az ügyek.

Rómában várják ultimátumukat.

Róma. A Messagero a legközelebbi időkre várja a monarchia és Németország ultimátumát. A lap felszólítja a népet, hogy az el-
utazó nagykövettekkel szemben udvarias legyen.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Varsányi Irén vendéjátékával bucsuzik a háborus szezonról és a téli színházról tulajdonképpen a színhársulatról. Pünkösd kettős ünnepén még lesznek előadások, de az utolsó érdekesség már Varsányi. Három estére kapunk izelítőt abból a varázslatos művészetből, amely nem ismeretlen az aradi közönségnek (hiszen nem első vendégszereplése ez Aradon a Varsányi színház kivételesen nagy tehetségű művésznőjének), de éppen mert nem ismeretlen: várva-várt, vonzó és érdeklődéskeltő Varsányi Irén fellépése. Ma, az első estén Hajó Sándor vendéjátékában (Délibáb utca 7) teljes pompájában, művészete egész fegyverzetével vonult föl Varsányi és játékaért csak szegényes elismerés a taps, amellyel a közönség bőven adózott. A többi szereplők is jók voltak, különösen Kertész tehetsége érvényesült. A színház nem telt meg (utóvégre is az olasz válság forrása nem éppen jó mulatozási nap), de talán része van ebben a fölemelt helyáraknak is. (+)

* Háborus fölvételek az Apolló színházban. Semmi sem esik ma közelebb az emberek érdeklődéséhez, mint a harcterek eseményeinek leírása és tényképfölvételekben való bemutatása. Az Apolló-színház a legújabb harctéri fölvételeket mutatja be pénteki új műsorán. A fölvételek egytől-egyig igen érdekesek s hűen tükrözik vissza a háboru mozzanatait. A pénteki új műsoron mutatja be még az Apolló-színház a Kulisszaváros című grandiózus drámai képet, amelynél nívósabb és művészebb kivitelű mozdídarabot keveset láttunk.

Az előadások a nyári hónapok alatt fél 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

* A színház hírei. Varsányi Irén ünnepelt művésznő folytatja diadalmas vendégszereplését a „Tanitón“-ben és holnap utolsó fellépésével a „Pygmalion“ vigjátékban — az a lelkese-
dés, melyet a közönség Varsányi Irén művészetének hódolt a tegnapi előadásban, a mai és holnapi előadások alkalmával csak fokozódni fog, nincs egy szava, egy mozdulata, amely ne volna maga a tökéletesség. A nagy vendégművésznő mellett a többi szerepeket a társulat elsőrendű tagjai játsszák, kik közül a vezető főszerepet Szendrey igazgató játssza. — Utolsó előadások pünkösd vasárnap és hétfőn tartja a társulat az idei szezon négy utolsó előadását a téli színházban. Vasárnap délután 3 és fél órakor mérsékelt helyárakkal „A piros ruhás hölgy“ nagy hatásu operette újdonságnak lesz az első délutáni előadás, míg este a „Hajduk hadnagya“ magyar operett kerül színpadra, a főszerepekben Pataky Vilma, Sz. Rontai Boriska, Szabó Mili, a férfiak közül Barics, Járás, Győző, Polgár, Várnai, Deli, Kertész, Herold stb. Hétfőn utolsó délutáni előadás. „A Zsuzsi kisasszony“ nagy operette, a címszerepben Pataky Vilma és este 8 órakor rendez helyárakkal a „Lengyel vér“ nagy operett, melyben a társulat összes tagjai részt vesznek, a főszereplők, Pataky Vilma, Sz. Rontai Boriska, Benkőné, Járás, Győző, Polgár stb.

* A fekete kancellár — Psilander. A közönség nagy örömmel fogadta az Apolló-színházban azt a közlését, hogy a legszebb Nordisk drámát: A fekete kancellárt ismét műsorra tűzi. A fenséges drámában Psilander egyik legjobb alakítását nyújtja. A repriz első napja vasárnap lesz.

* Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel László 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára.

Háborus intézkedések már az olasz kamara döntése előtt.

(Trónörökösünk tanácskozása a külügyminiszterrel. — Anarchia Olaszországban. — A háboru terroristái. — Romlásba sodródik Olaszország.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Róma—Lugano, május 20.

Nem jön magántávirat Olaszországból.

Bécs. Feltűnő, hogy tegnap óta Olaszországból nem érkeznek magántáviratok. A vasúti forgalom még teljesen akadálytalanul folyódnak le Németország és Svájc felé is. Ennek az az oka, hogy az olasz mozgósítást — mint ismeretes — már április végén befejezték. A svájci és a német határ felé igen nagy a személyforgalom, mert a német, magyar és osztrák állampolgárok sietve utaznak haza Olaszországból. Olasz részről semmi akadályt sem gördítenek az elutazni kívánók elé és úgy látszik, hogy internálások sem lesznek. Ez ügyben különben hír szerint már diplomáciai lépések is történtek.

A külügyminisztériumban tegnap nagy volt az élénkség. Délután megjelent a külügyminiszteri palotában Károly Ferenc József trónörökös és hosszabb látogatást tett Buriánál.

Avarna herceg bécsi olasz nagykövet tegnap délután ismét megjelent Burián báró közös külügyminiszternél és hosszú ideig maradt nála. A mai válságos időkben természetesen igen nagy jelentőséget tulajdonítanak ennek a látogatásnak.

Az olasz minisztertanács határozata.

Milanó. A tegnapi minisztertanács esti fél tíz órakor kezdődött és éjjeli háromnegyed tizenkettőig tartott. A minisztertanács előtt Salandra miniszterelnök félórát tanácskozott a hadügyminiszterrel. A minisztertanács után az ott várakozó újságíróknak nem mondtak semmit. Csak a *Corriera della Sera* tudósítója írja, hogy a miniszterek egyike egy újságíró barátjának ezt mondotta:

A minisztertanács tegnapi ülésén a küszöbön álló döntésre vonatkozó királyi dekrétumok szövegezésével foglalkozott, a melyeket a parlament elé fognak terjeszteni nyomban való jóváhagyás céljából. Minden párt tagjaiból választandó huszonnégytagú bizottság nyomban meg fogja vizsgálni a dekrétumokat, és még aznap jelentést tesz majd a plenumnak, a melyben szavazásra kerülnek a javaslatok.

A javaslatokban a rend fenntartására vonatkozó intézkedések is vannak, továbbá esetleg új moratóriumról is történik gondoskodás, végre a háborus igazságszolgáltatásra vonatkozó rendelkezésekről van szó és a vasúti rendtartásról a háboru alatt. A *Secolo* szerint a minisztertanács nem hozott katonai természetű határozatokat, de ezeket a rendszabályokat nyomban a parlament ülése után kihirdetik. A hadügyminiszter a minisztertanácsban jelentést tett a katonai előkészületekről és a csapatok kitűnő szelleméről.

A szenátus a háboru mellett.

Róma. A szenátusi intervencionisták a Monte Citorio-ban értekezletet tartottak. Az értekezleten körülbelül hetven szenátor jelent meg. Elhatározták, hogy a szenátus összeültéig nagy agitációt fejtenek ki csoportonként és egyenként is az egyes szenátoroknál, hogy a szenátus egyhangulag vegye tudomásul Salandra jelentéseit és szavazza meg a kormány által kelt összes költségeket.

Giolitti nyilatkozata.

Genf. A *Journal de Geneve* római tudósítójának alkalmá volt beszélgetést folytatni Giolittival, Turinba való elutazása előtt. A hírlapíró csodálkozásának adott kifejezést beszélgetésük során, hogy Giolitti annakidején, amikor még miniszterelnök volt, miért nem tartotta be a hármasszövetségi szerződést és miért nem masírozott akkor együtt Olaszország Ausztriával és Magyarországgal?

Giolitti így válaszolt:

— Mi két hatalmi csoport közé vagyunk ékelve. Nem követjük Németországot és Ausztriát életbe-halálba való elhatározásaiban, de én az ellen is mindig dolgoztam, hogy hátba támadjuk régi szövetségeseinket. A nép maga nem igen lelkesedhetne a háborúért, még ha Ausztria ellen megy is. Nyakunkban van már egy háboru Lybiában és ezért sem tudok lelkesedni az utolsó pereig, mert még egy háboru tulhaladná erőnket. Mi még nem tudjuk, mit hozhat a győzelem, de annyi biztos, hogy a vereség után az ország szétbomlása következne. Jegyezzük ezt nagyon jól meg és ha nagyon megfontoltuk tennivalónkat, gondoljuk meg még egyszer. Ha békében maradtunk volna, mindkét részről nagyértékű kompenzációhoz jutottunk volna.

A mai ülés előtt.

Róma. Salandra miniszterelnök a pártok elnökeit kedden délelőtt informálta a kormány és a korona elhatározásairól. A pártelnökök tudomásul vették Salandra közléseit és azonnal mindegyikük összenívta saját pártját. Giolitti Turinba utazott, Bartolini beteg s így ők a semlegesek vezetéséről lemondván, látnátó vezér nélkül teljesen a háborus pártiak kerekedtek felül az egyes pártokban. A kormánypárt ma a kamara ülése előtt megbeszélést tart, a polgárság és az egyetemi ifjuság ma reggel nyolc órakor Róma úzenkét helyén gyülekezik és zászlók alatt felvonul a parlament elé.

Megestromolt nyomdák.

Nápoly, május 20. Itten nagy tüntetések voltak a Mattino és *Giorno* semleges irányú lapok ellen. A Mattino épületében a géptermet és papírraktárt felgyújtották. Nagy katonai kirendeltségnek kellett közbelépnie, hogy a mintegy huszezer főnyi tüntetőtömeget szétoszlassa és ezáltal az utat szabaddá tegye a tüzoltóság számára a tűz színhelyéhez. A katonaság kénytelen volt többször fegyverét használni. A *Giorno* című lap nyomdájában is nagy károkat okoztak a tüntetők. A pilseni étterem előtt mintegy tizenötezer ember tüntetett, de kárt nem okoztak. Az osztrák-magyar és német konzulátusok épületét katonaság őrizte. A jövő vasárnap Nápolyban a köztársasági párt meghívására d'Annunzio fog beszédet mondani. Labriola képviselőt is meghívták, de nem fogadta el a meghívást.

Az olaszországi anarchia.

Lugano. Megszakítás nélkül folynak a háborus tüntetések Olaszország nagy-, közép- és kisvárosaiban egyaránt. Minden kísérlet hiábavaló a tömegőrület elfojtására. A városokban a hivatalnokok testületileg vesznek részt a fanatikus demonstrációkban.

Rómában május 16-án százezernél több ember vonult a Kvirinálhoz. A menetben öreg és ifjú vörösinges Garibaldisták csapatai meneteltek és az entente-hatalmak zászlói is sū-

rón voltak láthatók. A központi hatalmak zászlóinak és Giolittinek hatalmas aranyu karrikaturáit póznára tűzve hordozták. A Consulta előtt az irredentista Barzilati képviselő izgató beszédet mondott, valamint egy pap is, aki a belső és külső ellenség teljes kiirtásáról prédikált. Az ablakából kitekintő Marini gyarmatügyi miniszternek frenetikus ovációt rendeztek. Azok a papok, akikkel a menet szemben találkozott, kalapjukat és zsebkendőjüket lenggették. A Kvirinál előtt bár a királyi pár távol volt, hosszabb ideig tartó viharos tüntetés volt; éltették a királyi párt, Olaszországot és a háborút. Az angol nagykövetség előtt való hódolással ért véget a tüntetés.

Nápolyban tízezer főnyi tömeg vonult végig az utcákon hazafias dalokat énekelve. A tömeg élén a rektor vezetésével kétszáz egyetemi tanár haladt. A páduai és pármái egyetemi tanárok szintén résztvettek az ottani háborus tüntetésekben. Génában a német és az osztrák-magyar konzulátusokat csak a katonaság bírta megvédelmezni a tüntetők dühétől. Brindisiben óriási tömeg vonult a kikötőbe és ovációt rendezett az ott levő admirális hajónak és a flottának. Palermóban az őrgöngy tömeg megrohanta a német konzulátust és e közben egy tüntetőt agyonlőttek.

Olaszország valamennyi szabadkőműves páholya elhatározta, hogy propagandát indít Olaszországnak az ententehez való azonnali csatlakozása érdekében.

Az olasz király szárnysegéde ellen.

Chiasso. A római *Idea Nazionale*, a hivatalos izgatók lapja, dühöngő támadást intéz az olasz király első szárnysegéde, Brusati generális ellen, aki propagandát csinált Giolitti javára. Intim körökben Brusati állandóan hangosította, hogy Giolitti csupán kötelességet teljesített. Brusati tábornok szerint Sonnino műve a legnagyobb veszedelemmel fenyeget, mert északon, Tirol és Svájc felől Németország rendkívül nagy erőket tart készen, nem is számítván az osztrák-magyar erőket. Kijelentette ezenkívül Brusati, hogy a király egész lelkével a haza javáért van, azonban azok, akik azt kiáltják: „Éljen a király!” szívóknak a dinasztia ellen éreznek és a generális nem merné a királyt minden kíséret nélkül Róma utcáira engedni. Brusati különben ismételtelen találkozott Bülow-val a Palace Hotelban.

Az olaszok hitelüggyel.

Milanó. A kormány egy előkelő milanói közgazdást Rómába hívott annak megbeszélésére, minő intézkedésekre lesz szüksége Olaszország hitelleitének arra az esetre, ha kitör a háboru. A milanói *Sole* című kereskedelmi szakiap szerint nem szabad újabb általános moratóriumot elrendelni, hanem a jegybankoknak kell a helyzeten könnyíteniök.

Az osztrák és magyar alattvalók elutazása.

Genf. A Havas-ügynökség római jelentése szerint az osztrák-magyar nagykövetség három nappal ezelőtt azt az utasítást adta az osztrák és magyar alattvalóknak, akik Olaszországban laknak, hogy legyenek készen az elutazásra.

A francia sajtó örömmámora.

Páris. A francia lapok nagy örömmel fogadták a Salandra-kormány maradását. A klerikális és bonapartista *Echo de Paris* így ír:

A történelem külön helyet tart fenn a király számára, aki dicsőséges Viktor Emanuel nevet viseli.

A *Temps* és a *Petit Parisien* a Salandra-kormány maradását mint a háborus párt emlékeztető győzelmét ünnepli, a most már a királynak és a kormánynak Franciaországhoz való gyors csatlakozását várja. A *Temps* ezenkívül már az olasz nép nevében szól:

— A nemzet, — mondja — most már elvárja, hogy az események kellő gyorsasággal fognak elkövetkezni.

Sikertelen az oroszok Pruth-menti offenzívája.

(Két óráig volt érvényben a visszavonulási parancs. — Csernovicban nyugalom van. — Autón üldözött menekülő oroszok.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—Bukarest—Homonna, május 20.

Kizárt dolog Csernovic kiürítése.

Berlin. A Berliner Tageblatt csernovici tudósítója jelenti május 17-éről: Rövid ideig tartó ágyuzás után a mai nap nyugalomban telt el Csernovic körül. A város helyzetéről egy magasrangú katonai személyiség a következő kijelentést tette előttem:

— Az ellenség új inváziója kizárt dolog; minden ezzel ellenkező állítás hamis. Semmi valószínűsége sincs annak a lehetőségnek, hogy katonai okokból ki kell majd üríteni Csernovicot. A Hlinica—Vaskuc-területen tovább folyik a harc, amelynek eredménye Csernovicra nézve nagyon fontos.

Bukarest. Az elmúlt napokban egyes román lapok révén tendenciózus hírek terjedtek el Csernovic kiürítésére vonatkozólag:

E híreknek az oroszoknak Kolomeánál történt vereségével egyidőben való terjesztése szükségtelenné tette a cáfolatot, most azonban mégis közöljük a bukovinai eseményeket, illetőleg rendszeresen jól informált „Universul”-nak alábbi mihailenii táviratát:

Az osztrák-magyar csapatok zalesciki lényegtelen visszavonulásával kapcsolatban a Bukovina északi részén álló osztrák-magyar csapatok is parancsot kaptak a visszavonulásra. Alig két órával később azonban ezt a parancsot sürgősen visszavonták. Ezidő szerint az osztrák-magyar csapatok kitűnően megerősített állásokat foglalnak el Csernovic környékén és megszállották a Pruth egész jobbpartját.

Pénteken reggel történt, hogy a mihailenii vámhivatalok tisztviselői visszavonultak állomáshelyükről, ahová azonban rövidesen ismét visszatértek. Ebből az aktusból kovacsolták Csernovic kiürítésének híret. Az a hír, hogy az osztrák polgári hatóságok elhagyták Csernovicot, nem bizonyult valósnak, ellenkezőleg nemcsak a polgári hatóságok, hanem Merán gróf tartományfőnök is Csernovicban tartózkodik.

Bukarest. Egy újabb burdujeni távirat arról ad hírt, hogy az oroszokat, akik itt-ott a Pruth innenső oldalára tették lábukat, az egyesült osztrák-magyar-német csapatok visszavetették a Pruth tulsó oldalára. A szövetségesek az oroszok összes állásait elfoglalták és az ellenségnek nagy veszteségeket okoztak.

Dukla-szorostól kiverő oroszok nyomában.

Eperjes. A monarchia kevés vidéke szenvedte meg annyira a háborút, mint Sáros-megye. Felsővízköz hatalmas harcok színhelye volt, mert geográfiai helyzete fontossá tette. Innen négy út ágazik el északnyugatra Bártfa felé, délkeletre Sztrópkónak és délre Eperjes—Kassa irányában. Északra egyetlen út visz innen a Dukla-szoroson át Duklára, Felsővízköztől a Duklaszorosig, amely még magyar területen van és 502 méter magas, Felsőhunkócon, Ladomérmezőn, Alsó- és Felsőkomornokon keresztül vezet az út. Ezek a községek eltűntek a föld színéről, minden csupa rom. Az osztrák-magyar hadsereg, amidőn januárban visszavonult a Felsővízközzel szemben lévő makovicai hegységig, ahol aztán végképpen megállította az orosz előket, — az emittelt falvakat kiürítette és felgyújtotta. Ami a községekben megmaradt, az oroszok pusztították el menekülésük alkalmával.

Ladomérmezőn vannak eltemetve az oroszokra nézve oly rettenetes veszteséggel járt január 23-iki csata elesettjei. A 27. azibériai hadosztály kétezer harcosa alussza itt örök álmát. A tömegsírra ez a fejta került: „Itt nyugosznak a 27. azibériai hadosztály katonái, akik Oroszország dicsőségére hősi halált haltak”. Itt történt, hogy a 7. magyar huszárezred háromszáz legénye egy egész napon át feltartóztatta a szorosban az orosz divíziót és amikor már elfogyott a municiójuk, a huszárok a kegyetlen hidegben lehúzták a csizmájukat és marokra fogva, a sarkantyúval verdesték be az orosz koponyákat. A vitéz huszárok közül nyolcvan esett el, az oroszok vesztesége azonban hétszáz volt. Vándor, aki egykoron elhaladt a huszárok sírja előtt, vedd le a kalapod!

A Dukla-szoros galíciai lejtőjén lefelé haladva, eljutunk Tyava és Barvinek községeibe. Ezek szintén a tölddel egyenlők. Dukla város volt a Besszidekben operáló 3. orosz hadsereg hadtápparancsnoksága. Innen látták el élelemmel a Gorlicénél, Grybovnál, Zmygrodnál és Felsővízköznél álló csapatokat. Az oroszok szörnyű pusztítását mutatja itt minden. Számos temető bizonyítja, hogy micsoda borzalmas veszteségek sújtották az oroszokat. A Duklán maradt lakosság elbeszéli, hogy meglepte őket az oroszok gyors visszavonulása. Már április 29-én nagy izgalomban voltak és nem tagadták, hogy a várost alighanem el kell hagyniuk.

Ötszáz autón kergették a Sanok az oroszokat.

Homonna. Sanok bevétele után az éjszaka leple alatt az orosz csapatok eltűntek a láthatárról. Nekünk az volt a célunk, hogy ne engedjünk nekik

időt a gyülekezésre, hanem részekre forgácsolt oszlopaikat menekülésük közben támadjuk. Ekkor kezdődött az automobilon való üldözés. Rövid idő alatt a Rzezow—Sanok—Lisko vonalon több mint ötszáz teherautó rohant előre az egyes országutakon, minden autón száz katonával. Az autók fél órai gyors iramlás után elérve a célt ismét új csapatokért futottak vissza, más autók pedig ágyukat, gépfegyvereket, municiót szállítottak, vagy nagyobb számú katonaságot vittek arra a pontra, ahol erősebb orosz oszlopok próbálták a küzdelmet felvenni. Az utolért orosz csapatok minden oldalról ágyu és géptegyer tűzbe kerültek, majd tolvást gyalogsági rohamoknak voltak kitéve. Nagy részüket beleszorítottuk abba a félkarajba, amelyet a San folyó Przemysltől Sanokig alkot. Folytonos üldöztetés közben az orosz csapatoknak ezt a részét beleszorítottuk a Dobromit körül állást foglalt németek ágyútűzébe. Azokon az utakon, amelyek Przemysl felé húzódnak, még ma is temetik az orosz hullákat. A németek azt mondják, hogy a világháború legborzalmasabb jelenete volt ez az ütközet.

Osztrák-magyar repülőgépek Lemberg fölött.

Bukarest. A Westnik távirati ügynökség azt jelenti Pétervárról, hogy május 15-én egy osztrák-magyar repülőgép jelent meg Lemberg fölött. A városban nagy lett az izgalom, de miután a repülőgép, a nélkül, hogy bombát dobott volna, eltávozott, a lakosság nyugatma hamar visszatért.

Nyomott hangulat Oroszországban.

Bukarest. Oroszországból érkező utasok beszélik, hogy ott, nem is annyira a galíciai debacle miatt, amelyet eltitkolnak a nyilvánosság előtt, mint inkább a belső politikai és gazdasági okok következtében igen nyomott a hangulat:

A „Rjecs” például ezeket írja:

„Az a nyugtalanság, amely bennünket az utóbbi napokban oly nagy erővel elfogott, abban a pillanatban érkezett, amikor megtudtuk, hogy az általános megrázkódtatás elementáris kitérőre eikerülhetetlen. Az összes városokból komoly hírek érkeznek a gazdasági helyzet súlyosságáról.”

SPORT.

+ Pünkösdi jótékonycélu football mérkőzések. Pünkösöd mindkét napján egy-egy football mérkőzés fog lezajlani, az Óvár-téri ATE. pályán. Első nap a fa- és fémipariskola football csapata és a Lippai Sport Ifjak mérlik össze erejüket. Második nap az ATE. I. és az AMTE. I. csapatai mérlik össze erejüket. Mindkét napi mérkőzés élvezetes sportesemény lesz. Különösen az ATE. és AMTE. találkozáat várják kíváncsian a sportkörökben. Mindkét csoport új erőket állít sorompóba. A mérkőzések tiszta jövedelme a háborúban megvakult katonák segélyalapja javára lesz fordítva. A mérkőzéseket a beteg és sebesült katonák díjtalanul nézhetik végig.

Orosz-szerb ellentét az olaszintervenció miatt.

Az orosz külügyminiszter „leinti” Szerbiát. — Miért ugratta háboruba az entente Olaszországot. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 20.

Szerbia megtette kötelességét, Szerbia mehet! Körülbelül ez az értelme Lawolszky lapja — a Birszevi Vjedomosztij — feltűnést keltő cikkének, amelyben kioktatja az országosok országát arról, hogy az entente-nek tett véres szolgálatáért koncot ne várjon, mert Olaszország beavatkozása fejében mindazokat a területeket megkapja, amelyekre Szerbiának fáj a foga.

A szenzációs cikket bő kivonatban itt adjuk:

Az orosz lapok a napokban nemi táviratokat közöltek, amelyek a szerb kormány és politikai körök elégedetlenségéről szólnak, amelyet Olaszországnak az entente-tal való megegyezéséről szóló hírek provokáltak. E megegyezés szerint Olaszországnak az entente nemcsak Triestet és Trientet ígérte oda, hanem az egész horvát és dalmát tengerpartot Spalatóig. A forrongó szerbek szerint ez az egyezés lábbal tiprása az „összes szlávok felszabadítása” eszméjének, mert e szerint a szlávok az osztrák uralom alól egyenesen az olasz járomba kerülnek.

Lehetetlen kiszámítani, hogy mennyi áldozatot hoztak a szerbek ebben a háboruban.

Szerbia és Belgium nemcsak megmutatták a világnak, hogy milyen vitézek és mily áldozatokra képesek, hanem végleges befolyást gyakoroltak a háború eredményére is.

Minden megillető elismerést megadva a testvér és szövetséges népek, joguk van véleményüket nyilvánítani is a Nisből érkezett táviratok alapján.

A szerbek nincsenek megelégedve az Olaszországnak tett ajánlattal, nem akarnak beleegyezni a dalmát part átengedésébe. A tengerpartot — mondják ők — majdnem kizárólag szerbek lakják s ha a partot átengedik Olaszországnak, a szerbek ismét idegen uralom alá kerülnek, a jármot felcserélik, de helyzetük marad, mint volt. A nemzetiségi elv lábbal tiprása ez s azt a vezérrelvet, amelynek jelében a világháború folyik, teljesen elejtik.

Ebben a pillanatban a harc Németország és Ausztria-Magyarország ellen még folyik. Olaszország beavatkozása amely nagyon könnyen kritikus momentummá válhatik, rendkívül értékes az entente-nak. Értékes nem annyira maga a tény, mint morális hatása, értékes annyiban, hogy maga után vonná a többi államok beavatkozását.

Ezt a beavatkozást sajnos meg kell fizetnünk. Természetesen sokkal jobb lett volna, ha ezt a katonai segítséget ingyen kaphatuk volna Olaszországtól. De mit tehetünk, amikor Olaszország ismeri saját értékét és bőségesen hagyja magát megfizettetni.

Fő célunk, hogy minél jobban és minél előbb betegezzük ezt a háborút. E céllal szemben minden más kérdés fontossága eltörpül. Olaszország beavatkozása közelebb hoz bennünket e célhoz s ezért meg kell nyernünk az olaszokat s ha nem nyerhetjük meg másként, csak a szlávok lakta terület átengedése árán, nem tehetünk mást, minthogy megnozzuk ezt az áldozatot is.

Ha e kérdés azon szlávok érdekeit érinti is, akik, sajnos, a dalmát tengerpart átengedése

folytán sokat fognak szenvedni, szem előtt kell hogy tartassuk a következő nézőpontokat:

A szláv népek és különösen az osztrák járom alatt szenvedő szlávok felszabadítása némelyekre nézve valóban vezéralv volt ebben a háboruban. De az a kérdés, mennyiben felelt meg ezek a népek a mi ez irányban kifejtett erőfeszítésünknek? Ugy hisszük, hogy kevés kivétellel egyáltalán nem reagáltak arra. A szláv szolidaritás nem mutatkozott. Pedig ép e szolidaritásnak kellett volna a monarchia összeomlását eredményeznie. Az ausztria-magyarországi szlávok sok daccal küzdöttek és küzdenek most is — ellenünk. Azt mondják, a terrorizmus eredményezi harcosságot, szorítunk azonban ez nem lehet az igazi ok. Azt hisszük inkább, hogy a magyarországi szlávok azon magatartásának, hogy nem pártolnak át hozzánk, egyszerű az oka: nem akarják, hogy felszabaduljanak, azon járom alól, amely úgy látszik, csak a mi képzeletünkben létezik.

Mielőtt szlávok és szlávbarátok lennénk, nekünk is elsősorban oroszoknak és oroszbarátoknak kell lennünk.

Nem hagyhatjuk az ellenség kényére azokat, akik velünk küzdenek, de hogy egyszerűen mind az összes szlávokat felszabadítsuk, arra azt hisszük, nem vagyunk kötelezve. Dalmácia népe, amely bennünket nem segít, nem érdekli minket. Fel fogjuk szabadítani a keleten olasz járom alól őket majd, ha lehetséges lesz.

De ha úgy alakulnak a körülmények, hogy az olasz segítséget csak Dalmácia árán szerzhessük meg, egy pillanatig sem fogunk habozni, hanem meghozzuk ezt az áldozatot. És amennyiben szerb barátainkat ez közelről érinti, a következőket mondjuk nekik:

Erdemeitek a közös cél elérése körül nagy. Még is tudnotok kell a következőket:

A nagy háború ti miattatok kezdődött és folyik. Ti miattatok folyik patakokban a vér, államok teszik tönkre magukat, százazrek és milliók maradnak kenyér és fedél nélkül, századok kultúrájának termékei mennek tönkre, századokon át összegyűjtött vagyonok, az egész világ tele könyvekkel és átkokkal. Mindezt a sok szerencsétlenséget ti provokáltátok.

Es most ne nehezítsétek meg továbbra is szövetségeseiteknek helyzetét, akiket eléggé fenyeget a ti átalatok provokált tűzvesz lángtengerje. Ne követeljétek lehetlenségeket tőlünk, ne beszéljétek elvekről, amelyeknek a realia életben semmi értékük.

Ne kívánjátok, hogy Bulgáriával szemben álláspontunkat megváltoztassuk. Bulgária szerepét az európai háboruban nem fogja elfelejtetni egész Oroszország, amely kitörölte Bulgáriát a szláv népek sorából. Hozzáteszük még ehhez: ha ti a háború kezdetének pillanataiban elismertétek volna, hogy a macedon kérdésben lehetséges az egyezés, ha nem macskakodtatok volna, lehet, hogy nem volna sok olyan, ami sajnos, megtörtént és ki tudja, talán a bolgárok már régóta a mi oldalunkon harcolnának.

Egy dologot kérünk most tőletek: ne provokáljátok új nehézségeket a mi számára. Még kell hogy értsétek: az élet megkövetel a kompromisszumokat, kompromisszumokból az

Furcsa katonaszabadítás.

(Csalással vádolt közbenjáró.)

Távirati tudósítás.

Nagyvárad, május 20.

Még a mozgósítás elején vonult be a katonasághoz T. Lajos, akit mindjárt a háború kezdetén elvittek a harotérre. Két hónapig küzdött itt, egy tüközet alkalmával megsebesült és október közepén hazahozták az egyik hadikórházba.

Rövid idő múlva felgyógyult és közeledett az idő, mikor újra be kellett volna vonulni a osapatához.

A katonaság alól mindenáron menekülni akart T. Lajos és épen ezért egy teltre kész közbenjárót keresett. Egy ízben U. Mihály c. pésztermesterrel és B. Györggyel beszélgetett a dologról, akik előtt kifejezésre juttatta, hogy szeretne valamiképen kiszabadulni a katonaságtól, már csak azért is, mert a felesége beteg.

Amint U. Mihály értesült T. Lajos szándékáról, tett neki rögtön egy ajánlatot.

— Nézze kedves T. ur, itt van ez a K. Samu, akit én jól ismerem. Ez szintén be van rukkoltva és kiudná magát szabadítani. Annál jobban megfogja ezt magának tenni, ha én megkérem erre, mert én is tettem vele szívesességet. Természetesen nem fogja ingyen csinálni. Hisz nehéz munka ez. De ha 300 koronát ad neki, biztosítom, hogy nemsokára civil lesz megint.

Örömmel hallotta ezt a beszédet T. Lajos és azonnal beleegyezett a tervbe. Annyira nagy volt az öröme, hogy a 300 koronát K. Samunak tüstént odaadta. U. Mihály figyelmeztette T. Lajost, hogy ráér ezt majd akkor átadni, mikor már a kiszabadítás sikerült. Az örvendő T. Lajos azonban nem hallgatott rá.

Már közeledett a bevonulás ideje, mikor megjelent T. Lajosnál K. Samu. Atadott egy gépirásos levelet. Továbbá azt is kijelentette, hogy ez a levél az ő áthelyezéséről intézkedik. Egy darabig kell még katonáskodni az új ezrednél és azután rövidesen szabadságot foglaj.

Teljesen megnyugodott K. Samu ezen kijelentésére T. Lajos. Kelemetlenül érintette tehát, mikor egy értesítést kapott, amely az ő bevonulását rendelte el. Nem tudja megérteni, hogy lehet ez. Fűhöz-fához kapkodott. Hiába volt minden. A dolgon már nem segíthetett.

Nagy volt a haragja azonban U. Mihályra, akit azután fel is jelentett az ügyességen csalás miatt. Hasonlóképpen U. Mihály által ajánlott katonaszabadító K. Samut is feljelentette a katonai hatóságnál.

Az ügyesség U. Mihály ellen meg is indította a vádat csalás miatt. Az ügynek tegnap volt a tárgyalása. A tárgyalás folyamán U. Mihály előadta, hogy ő tényleg közbenjáró K. Samu és T. Lajos között. De ő egyáltalában nem hibás abban, hogy T. Lajosnak nem sikerült kiszabadulni a katonaság alól. A 300 koronát T. Lajos K. Samunak adta és így ő nem csalta meg semmiképpen T. Lajost. Csupán csak szívesességből közbenjáró, amit pedig nem lehet csalásnak nevezni.

A bíróság a vádlott U. Mihályt a csalás vádjá alól felmentette.

Az ügynek a további folytatása a katonai hatóság előtt fog lejártszódni, amely felelősségre fogja vonni K. Samut jogtalan üzeme miatt.

A második hadikölcsön jegyzése Aradon.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 20.

Az első hadikölcsön aláírásánál Arad egyike volt azoknak a vidéki városoknak (összesen talán három ilyen város volt), ahol a jegyzések meghaladták a husz milliót. A második hadikölcsön aláírásában kétségtelenül ismét vezetőhelyen fog szerepelni kulturális és közgazdasági téren elfoglalt jelentőségének megtelelő Arad. Magánosok és azok a testületek, amelyek nem minden felhasználható költségüket fektették az első hadikölcsönbe, máris sietnek az aláírási helyeket fölkeresni, hogy az egyedülállóan kedvező kamatozású kötvényekből tekintélyes összegeket jegyezzenek. A város egy millió koronás, a Neuman testvérek egy millió jegyzése, a Neuman-gyár tisztviselői nyugdíjalapjának 200.000 koronás aláírása nyitottak meg azt a biztató sort, amelyből az aradi aláírások a jegyzések lezárásáig ismét tekintélyes számú milliókra fognak gyarapodni.

Mintán az aláírás terminusa most jelentősen hosszabb (május 26-án zárul le), természetesen jobban eltagolódik a jegyzett összegek sora. Tegnapig összesen három millió koronát jegyeztek Aradon, ehhez hozzájönnek a mai jegyzések és várhatóak még a pénzintézetek jegyzései, Aradmegye törvényhatóságának jegyzése és még igen nagy sora a magánosok aláírásainak.

A mai jegyzések a következők:

Az Aradi Első Takarékpénztárnál ma 21.000 koronát jegyeztek a hadikölcsönre, amely a következőképp oszlik meg:

Németh Margit	1500 K
özv. Hertlik Minálné	1000 K
Heiszler József	10000 K
Fekete Etka	1000 K
Kisebb tételekben	7500 K

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál a jegyzések összege a mai 99.000 koronával 432.000 koronára szaporodott. Az Aradmegyei Takarékpénztárnál az Aradi Fűrészgyár R. T. tegnap 10.000 s nem mint saját hibába folytán nálunk megjelent, 6000 koronát jegyzett. A mai jegyzések a Megyeinél 140.000 koronára rugnak, amellyel a jegyzések összege 1.900.000 koronát tesz ki. A mai jegyzések nagyobb tételei:

Czárán testvérek	40000 K
Bing Hugó	43350 K
Holländer Sámuel	15000 K
Holländer Miksa	7000 K
Drescher testvérek	12000 K
Rosenfeld Herman	5000 K
Eisenbeil Adámné	3000 K
Fackelmann Mártonné	2000 K
Austerweil Ferenc dr.	2000 K
Béres János	2000 K
Schwarz Dezső és társai	2000 K

Az Aradi Ipar és Népoanknál a mai napig összesen 109.400 koronát jegyeztek. A Viktoria takarékpénztárnál a mai nap eredménye 17.000 korona, amivel a jegyzések összege 41.750 koronára emelkedett.

Az Aradi Polgári Takarékpénztár kimutatása hatszazezer koronát tesz ki. Ebből Arad városa 500.000 koronát, további szazezret pedig a bank ügyfelei jegyeztek.

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál a mai napig 57.000 koronát jegyeztek. A legújabb jegyzések között vannak: Brandeis

Henrik 10.000 K, Hegyi Albert 5000 K, Berkes Imre 500 K, Kutányi Sándor 400 K.

Az aradi Weitzer János vágongyár kétszázötvenezer koronát jegyzett a hadikölcsönre.

Nagyhercegek német nevelője az internáltak közt.

— Az orosz vereségeket a foglyokkal éreztetik. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 20.

Anton Wolff, egy pétervári német iskola harminc éven át volt tanára, a ki tegnap utazott keresztül Románia felől Oroszországból jövet, igen jellemzően válaszolt a bánásmódot, melyben úgy a hadsintérről rabságba hurcolt békés polgárokat, valamint az Oroszországban lakó német és osztrák-magyar állampolgárokat részesítették az oroszok. Wolff tanár maga is átszenvedte a fogság és internáltság minden kínját és nem segített rajta az sem, hogy egy időben Wladimir Alexandrovics nagyherceg 4 gyermekét — most már mind felnőttek — Cynit, Borist, Andrájt és Helént tanította a testgyakorlás és vívás ismeretében és hogy hét orosz rendjel birtokosa. Mindezek dacára ép úgy bántak el vele, mint többi honfitársaival.

Német volta elhomályosította az érdemeiket, ellenséges ország fia volt és ez mindent megmagyaráz. A háború kitörése óta a Donvidéki Woroneschben volt internálva és az ottan tapasztaltokról mondott el egyet-mást. — Annál is érdekesebb ezeket feljegyezni, mivel csak a napokban olvashattuk azt az elismerő nyilatkozatot, melyet egy amerikai tett, ki meglátogatta az osztrák-magyar fogolytáborokat és a legnagyobb elismerés hangján fejezték ki azt, hogy mi fogoly ellenségeinkkel a leghumánusabban és mint jóbaráttal bántunk. Ezzel szemben a legkirívóbb éles kontraszt tárul Wolff tanár következő elbeszéléséből:

— Woronesch egy 180 ezer lakosú város Oroszország közepén. Mibe a városba kerültem sok hanyattlítás és szenvedés után. Két leányom és nőm velem voltak, míg két fiam egy előttem mind maig ismeretlen orosz városban vannak internálva.

Hogy milyen volt az internáltak helyzete? Erre a kérdésre nem válaszolhatok egy szóval, mert az átélte nyomorúságokra nincs is találó szó. De azt hiszem valamenyire meg fogja ezt érteni, ha megtudja, hogy egy hónapban hatvankilenc gyermek és sok idős ember pusztult bele éhségbe, szenvedésbe és az ebből eredő betegségekbe. Számosan öngyilkosságot követtek el, mert nem bírtak már el a szenvedéseket.

Képzeld el azokat a szerencsétlen embereket, kikről, ha volt valamijük, minden elszedtek, pénzt, értéktárgyat, ruhát és semmi nélkül maradván az éhenhalásnak adták át őket. Naponta kapunk öt kopeket, ezt a nevetséges összeget adták nekünk, hogy magunkat ellásuk belőle. Öt kopek egy font kenyérre sem telik, de az oroszok mit sem törődtek velünk, de igen is utánajártak annak, hogy valahogyan ne támogathassanak bennünket, mert bizony erre voltunk rászorulva. Megható volt a szegény paraszt nép részvéte irányunkban, sokszor könyvek jöttek szemükbe szomorú helyzetünk lát-

tára. Ha tehettek, titokban támogatnak is bennünket.

De nyomorunk napról-napra nőtt, kétségbeesetten kértük, hogy legalább a részünkre küldött pénzeket adják át nekünk, de mit sem értünk rimánkodásukkal. Más tekintetben is szorongattak bennünket. A német beszédet nem tűrték meg és sokan közülünk ezért fogságba is jutottak. A kórházban levő német sebesülteket nem volt szabad meglátogatnunk. Mindenfelé éreztették velünk az ellenszenvenyt és ujjukat sem mozgatták meg kibírhatatlan állapotunk megjavításáért. Különösen rosszabbodott helyzetünk az utolsó időben, a kárpáti vereségek napjaiban, bár az orosz újságok ezt is úgy tántették fel, mintha a hátrálás csak taktikai okokból történe. De még sokkal rosszabb sorsban volt részük a Kelet-poroszországból elhurcolt ártatlan férfiaknak, nőknek és gyermekeknek, akiket annak idején zárt kocsikban vittek a vonattal Szibéria felé. Napokig nem adtak ennivalót, sokan meg is haltak közülük.

Egy nő a kocsiban szült gyermeket és segítség nélkül belehalt a szülésbe. Aldott állapotban levő nőket, aggastyánokat, szülők nélküli kis gyermekeket sem sajnáltak otthonukból elhurcolni. Szintén így bántak el a török emberekkel is. Mindezeket el sem tudja hinni az ember, pedig ez mind élő, eleven igazság. Vagy elhíhetné-e azt, hogy Woroneschben, ebben a nagy városban az utcákon sertések, macskák büzös dögei hevernek és az emberek a piszkot is az utcára öntik ki. Az egész város meg van fertőzve és ezzel a tanult lakosság is megbarátkozott már.

A kórházakban a betegek kezelése a legelhanyagoltabb, a sebesültek csak azért pusztulnak bele sebeikbe, mivel a kevés orvos, ki ott van, nem erü mesteriségét. Az oroszok vadállatosságának egy más bizonyítéka az a csonka kezű katona, ki elmesélte nekem mint tekudt a harc éren sebesülve, mikor két orosz katona jött hozzá és gyűrűt akarták ujjáról levenni és mivel ő ezt nem engedte, levágták az egész kezét. Nos, ilyen emberekből áll az egész orosz hadsereg és ilyen körülmények között érthető már az is, hogy a hátramaradottak sem lehetnek különben bestiális harctéri testvéreinknél.

Az angol kormány válsága. Berlin. A Lokalanzeiger jelenen Kopenhágán át: Az Asquith-kabinettel való elégedetlenség napról-napra nő különösen Churchill ellen zugolódnak. Politikai körökben és a sajtóban is egy idő óta komolyan tárgyalják, hogy az Asquith-minisztérium koalíciós minisztériummá alakul át, melyben az összes pártok képviselve lesznek. A konzervatív újságok Bonar Law, Lansdowne és Balfour nevét emlegetik. Több lap erőiesen követeli Churchill távozását, azzal vádolva őt, hogy tulteszi magát a szakértők tanácsain és ezzel veszélyezteti a nemzet biztonságát.

A Times így ír: Ha egy polgárminiszter, mint Churchill, magához akarja ragadni magához az egész hatalmat és ezzel az országgal káros módon visszaél, úgy erőiesen közbe kell lépni.

London. Az Asquith kabinet vissza-lép. Asquith liberális-konzervatív koalíciós minisztériumot alkot.

Hertelendyfalva elnémult harangjai.

(Hazatelepített osángók vára az Alduna mentén.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 20.

Ha majd elfül a világháború nagy csatája, ha visszajönnek a mi vig harcoddallal fölbokrétázott osángóval és sípkával hadbaszállt hős fiaink, buzgó és hálaadó imádság fog szállni a magyarok Istenéhez, köszönve az ő jószágát, hogy nem hagyta el, mint a hogy bizonyára nem hagyja el, az ő hű magyar népét. Megnyílnak majd akkor az összes templomok ajtajai és megszólalnak az összes harangok... De a pancsovai magyaroknak, — akik otthonuknak a háborús színtérhez való közelsége folytán kétszeres áhitattal fogják majd templomaikban a hálaadó béke imát elrebegni, az általános harangzugás közepette föl fog majd tűnni egy ismert, egy megszokott harangzugásnak elmaradása egy templom harangjainak némasága.

A szarcsovai út végén fekvő Hertelendyfalva község református székei magyarságának templomában nem fognak megszólalni a harangok...

Az a nép, melyet a magyar állam harminckét évvel ezelőtt a messze Bukovinából ide hozott az őshazába és ide telepített a szőke Duna partjához, s a mely Bukovinában a rutén és oláh tenger és itt a szerb tenger közepette megtartotta nyelvét és ősi szokásait, az a nép, melyekről hatóságaink már-már levenni óhajtják kezeiket, mert a vagyonsodásban nem tart lépést a más anyanyelvűekkel s a megélhetés nehézségével küzd jelenleg is: oda adja egyik legdrágább kincsét féltve őrzött vallási szimbolusát a hazának, oda adja templomának három harangját, miként a hős székei Gábor Arad községe 1848-ban levette a templomtoronyból a harangokat és ágyut öntött azokból.

A hadsegélyző bizottság fölhívását a fölöleges és nélkülözhető témek beszolgáltatására tudtára adta a karvinista székei magyarságának a falu református lelkésze, s a nép, mely minden vasárnap ühittait naigatia az imára hívó harangzugását, egyéb témek hiányában önként ajánlotta föl 8 métermazsa rezet kitevő értékes, drága kincsét.

Ha majd eljövend az áldást hozó béke ideje, ha megszólalnak a délvidek összes templomainak harangjai s szállnak föl a magasságos égbe ezek az ájtatos csengő hangok, a legerősebben fog szólni az a némaság, mely a hertelendyfalvai református templom tornyából repül az ég felé... Igen, ez a némaság az összes harangzugásokat tuharsogja majd, mert ez jelenti a legideálisabb, a legszebb hazaszeretést, a földmivelő, szántó-vető hertelendyfalvai székei magyarság lelkes áldozatkészségét.

Az Alduna mentén létesített három magyar telepes község: Hertelendyfalva, Sándorogyháza és Székelykeve jobban biztosítja a Dunának Pancsova és Kevevára közötti szakaszát az ellenséges szerb betöréstől, mint a leghatalmasabb katonai erőd, mert ez az idegen tengerbe ide telepített magyar nép valóságos katonai őre ennek a végvidéknek, amit a többi községekről, különösen pedig a szerb anyanyelvűek által lakottakról kivétel nélkül elmondani sáros nem lehet. —

Ezek után talán perogják látni az állami telepítés szükségességét és nagy nemzetvédő fontosságát azok is, akik eddig annak különféle okból híve nem voltak.

H I R E K.

— Pályázat a városi főszámvevő helyettesi állásra. Varjassy Lajos polgármester a múlt héten előterjesztést tett Urbán Iván báró főispánnak és kérte, hogy a Wieser Aladár elhunytával megüresedett főszámvevő helyettesi állásra rendelje el a pályázat kiírását. A főispán hozzájárult az előterjesztéshez és a polgármester ma kiírta a pályázatot, amely június 15-én jár le. A kérvények a főispánhoz adandók be.

— A néptelen Abbázia. Fiumei tudósítónk írja: Az olasz bonyodalom híreinek hatása alatt Abbázia egészen kiürült s jóformán valamennyi vendég elutazott. Fiume forgalma is megcsappant, Matuglie felől azonban rendkívül sokan érkeznek Olaszországból. Külön köcsin jöttek a római teológiai intézetek magyar növendékei. A szentszéki szeminárium mármájus 15-én berekesztette a tavaszi félévet s a hallgatók indexét kiadta.

— Temetés. Ma temették Pécskán nagy részvét mellett Elias Mór. A köztisztelőben állott öreg ur végtisztességén a község intelligenciája majdnem kivétel nélkül megjelent. Aradról is sokan vettek részt a temetésen.

— Kétszázötven hadiadózó van Szegeden. Szegedről írják: A pénzügyigazgatóság vizsgálata szerint Szegeden 250 olyan polgar van, akinek évi jövedelme meghaladja a huszezer koronát s akik eszerint hadiadót kötelesek fizetni. A kétszázötven polgar közül csak hetven jelentkezett önként, a többi a pénzügyigazgatóságnak kellett kinyomozni. A legnagyobb jövedelmű szegedi embernek tízezer korona lesz a hadiadója.

— Az első hustalan nap Bécsben. Bécsből írják: Az első hustalan nap, mint előre várható volt, simán folyt le. Általában megállapítható, hogy az új intézkedés a tervbevett takarékossgot nagyban előmozdítja s talán meg fogja alítani a busarak szakadatlan emelkedését. Egészen jól potoltak a marashust a hal, az úrhús, vese, való, nyelv s egyéb belső részek. A nagy vásárosarnokban, különösen a halcsarnokban volt nagy a fogvasztás, azonsívvál a tozeleneműből rogyott sokkal több, mint más napokon. A mészárosok legnagyobb része, természetesen, zárva tartotta üzletet. A vendéglőkben szintén egészen jól telt el a nap. A legtöbbben a vendégek közül — mint mondják — ugyanis már hónapok óta nem evett vasorára otthon sem hust, deiben pedig a legtöbb családnak nemcsak kétszer, vagy háromszor, úgy sincs husétel.

— A Ferenc-téri kórház vezetősége hála köszönetet tejezi ki és további parnogatást kéri az alábbi következő adakozóknak: Szántó Lajosné, Robitschek Lajosné, Schwarz Mór, Gábor Andrásné, Laubner József, Weiss Helén, Pollák Lajosné, Horváth Jánosné, Krammer Sándor, Spiiz Ida és Hanna, Guttmann Samuné, Mayerhofer Lajosné, Dózsa Dezső, Wolf Gusztávné, Szirmay nővérek, Farkas János, Faragó Gyuláné, özv. Jelinek Henrikné, Sponer Emma, Erayei Irén, Dózsa György, Kapa-utcai iskola, városi kertészet, Pauzar, Schweffer, Scherhag, özv. Schulhof Károlyné, Brandeis Henrikné, Rahmer Istvánné 10 korona, Löffler Jakab 20 korona.

— Izraelita istentisztelet. A templomi előjáróság ezennel közhírré teszi, hogy holnaptól kezdve — további intézkedésig — a péntek esti istentisztelet 6 és fél órakor kezdődik. Továbbá, hogy f. hó 22-én, szombaton reggel 7 és fél órakor a középiskolai (gimnázium, reál) tanulók részére záró ifjúsági istentisztelet tartatik.

— Esperanto parolata. Előzőkeny kereskedők vették fel néhány év előtt a szokást, hogy kirakataikra ráfestették a jelszavakat: itt franciául, angolul beszélnek. Hogy mennyi gyakorlati haszna volt az ügynek, azt nem lehet tudni, annyi bizonyos azonban, hogy a külföldi, aki véletlenül ide tévedt, a legtöbb boltban megtalálta azt a kényelmet, hogy anyanyelvén diskurálhatott. Egyik aradi nagy kereskedés hatalmas üvegtábláit is háromféle ilyen jelszó díszítette: On parle français, On speak english és végül Si parla italiano. Ezen kereszttől ott fehérltek a szép gömbölyű betűk a kirakatüvegen, jött azonban egy nagy vihar, amely mindjárt elfújt onnan ketőt: a múlt év augusztusában már nem hirdette a kirakat, hogy az üzletben beszélnek franciául, angolul. Egy felirat azonban még kitartott. De hiába, rossz idők járnak az idegen nyelvekre. Tegnap az egyik segéd már bieskával állt neki a kirakatüvegnek, egymás után vakarta le a betűket, míg végre eltűnt az egész felírás: si parla italiano. Most már egy felírás sincs az üvegen. De lehet, hogy majd ujak készülnek. Más, újabb nyelvek ismeretét logják hirdetni. Az sincs azonban kizárva — hisz a véletlennek kiszámíthatatlanok az esélyei — hogy a ravasz kereskedő el fogja kerülni a felesleges munkát, nem hirdeti majd nyelvismeretét s a biztonság kedvéért csak egy felírást fog kiragasztani: Esperanto parolata. Mert hihetőleg eszperantóók csak nem fognak szintén háborút üzenni nekünk?

— A lejtő. (Moissi film az Urániában) Lassanként a film kiválogatja a maga művészeit. Megtalálta Schilckrautot és felfedezte Moissit is, ezt az óriási művészt, ki tökéletesen uralkodik arcjátékával, hatalmas gesztusával a közönségen. Ő maga mondotta egy intim társaságban: „Nem a beszéd a művészet, hanem ha az ember szavak nélkül, mimikával, gesztussal tud a közönséggel beszélni”. S ime a mai film-ben bebizonyítja véleménye igazát. A masszív dramai építkezésű meseben úgy játszik, mint aki a magaszerűségével él, küzd, lázad és bukkik szerepében. A lélek ovsvényen senki sem jár oly nagy vakmerő biztonsággal, mint ő e szerepében, ami máskor egy eltűnő epizód, abból a művész megrázó, házas dinamikájú jeleneteket hoz ki, nincs megállás, és nincs megalkuvás. — De profundis az Uránia szenzációja.

— Köszönetnyilvánítás. A román szemlárium tartalékkórnazban lévő sebesült katonák részére Egartner Ignác és Nyemczu Jánosné urnók uzsonnát küldtek. Müller Jánosné urnó pedig a már nyugtatótt 10 koronán kívül még 10 koronát adományozott, melyekért hála köszönetet tejezi ki a kórház vezetőnjé.

— Pünkösdre szép gyermek ruhácskák, szalma kalapok, nyári svettérek és sokerlik nagy választékon a Fischer áruházban. Gyermekkocsik már 10 koronától egészen 150 koronaig. Nyári sport játékok nagy választékban. Fénykép kedvezmény. A legjobb bevásárlási forrás a Fischer áruház. 227

— Harctérre indulóknak elsőrendű gummi kabátok, gallérok, csuklyák, vízmentes csavar lábszárvédők, setyem alsó garnturák, evőeszközök stb., a legnagyobb választékban és a legolcsóbban beszerezhetők „Chic” uridivat üzlet Arad, Andrassy-tér 15. Női gummikabát, és kalapok nagy választékban. 191

— Kereskedelmi szaktanfolyam. Minden hó elsején új (gyors-, gépirási-, könyvelési) tanfolyamot nyitunk. Tandij összesen 50 korona. Beiratkozás a délelőtti órákban. Ziffer és Hollós. Báró Bohus-palota. 1387

— Osztrák és magyar hadi segélyzőbélyegek százat egy koronájával veszi Kerpel Izab könyvkereskedése. Ugyan-e még vásárol egészen bélyeg-gyűjteményeket és könyvtárakat is. 411

— Nagy levélpapírvásár Kerpelnél.

— 35 dekás tábori dobozok Kerpelnél.

De profundis . . .

41

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Kölcsey Egyesület választmánya ma délután öt órakor a kulturpalota olvasótermében Varjassy Árpád kir. tanácsos elnöklése alatt látogatott választmányi ülést tartott, amelyen több az egyesület életét érintő érdekes kulturális kérdésekről határoztak. Varjassy Árpád kir. tanácsos elnök, előbb a városi múzeumnak nevezetes aradi egyének emléktárgyának kibővítéséről szólt, majd meleg szavakkal emlékezett meg arról, hogy Neuman Adolf báró, az egyesület ez évi közgyűlésén hallott szép munkásság elismeréséül az Illosvay-alapítványt 600 koronás adománnyal ezer koronára egészítette ki. Illosvay Lajos államtitkár erről értesülve a következőket írta Varjassy Árpádnak:

— Nagy örömmel értesültem arról, hogy a nagyságodtól fölvetett eszme népszerűsége tett szert és az a szerény összeg, amellyel én az eszme megvalósításához hozzájárultam, Neuman gyártulajdonos bőkezűsége következtében már akkorára növekedett, hogy az alapítvány sikerrel kezdheti meg annak a célnak szolgálatát, amelyért keletkezett.

A választmány az elnök indítványára jegyzőkönyvben mondott köszönetet Neuman Adolf bárónak, akit a legközelebbi közgyűlésen tiszteletbeli taggá választanak meg. Az Illosvay-alap kamatait a tanítóképző intézet természet-tudományokban kiváló növendéke kapja. A választmány ma döntött a magyarság érdekeiért küzdő tanítóknak biztosított Treitort-alapítvány kamatairól, amelyeket Kehrer Károly tanfelügyelő javaslatára Klingler Ferenc hadbavonult alrnádkamarási állami igazgatótanítónak ítéltek oda, azonban elismeréssel jegyezték meg a jövőre Szabó Mihály peleskefalvi tanító nevét, aki Przemyslben hadifogságba esett. — Rudnyánszky Endre titkár a Kölcsey Egyesület által kiadandó évkönyv tervezetét ismertette meg, Bancsák István pénztáros pedig arról számolt be, hogy az egyesületnek jelenleg 903 fizető tagja van. A választmány ezután adminisztratív ügyeket tárgyalt.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1915. évi május 21-én:

Varsányi Irén vendégfelleléptével:

A tanítónő.

Falusi életkép 3 felvonásban.

Közdete este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Repszeg községben, közvetlenül a vasuti állomás mellett 300 kis hold, kukorica vetésre is alkalmas föld haszonbérbe adandó. Felvilágosítást ad: Dr. Czédly ügyvédi irodája.

Arad.

1643

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik felejtethetetlen kedves halottunk

Vollmann Jakab

m. kir. postafőtiszt

temetésén személyesen való megjelenésükkel, vagy szeretetük és kegyeletük külső jeleivel bánatunkban osztozkodtak, a legőszintébb szívbeli köszönetet tolmácsolja ezton is

1859

A gyászoló család.

Horgony-thymol-kenőcs.
Könnyebb sérüléseknél, nyitott és égési sebeknél. Adag: kor. — 80.

Horgony-Liniment. Capset oempos.
a Horgony-Pain-Expeller pótléka.
Fájdalommentes betörésűlőse hulléseknél, rheumánál, köszvénynél stb.
Üvegje: kor. — 80, 1.40, 2.—

Horgony-vas-albuminat-festvény.
Vérmegegyensúlyozó és sápkóránál.
Üvegje: kor. 1.40.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban vagy közvetlenül beszerelhető
Dr. Richter „Az arany orvoslás”, című, gyógyszerárúknál, Prága I. Elisabethstrasse 5.

8761

Közlökök figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít

3861

Koch Dániel

Arad Deák Ferenc-utca 42 sz.

Miért olvassa
előszeretettel
a közönség az
Aradi Közlöny-t?

Mert

Az Aradi Közlöny

ma Magyarország legelterjedtebb, legértelmesebb és leghedelmesebb vidéki napilapja, mely a háború alatt is a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szallította le szövegészének terjedelmét és ma is a régi nagyságban jelenik meg.

Az Aradi Közlöny

a világháború eseményeiről mindenkor a legalaposabb és a legértekebb tudósításokban számol be. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén is legolvasottabb napilap.

Az Aradi Közlöny

mindenkor a közönség háloasóját.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai:

Helyben:

Vidéken:

Egy óra 2 K — f.

Egy óra 2 K 40 f.

1/4 évre 6 K — f.

1/4 évre 7 K — f.

Veszek és eladok:

**burgonyát,
babot,
szalonnát,
zsirt,
szappant**

1297

waggontételenként és mmá-zsánkint.

Kalmár Endre

Asztalos-és Chorin-u. sarok.

Telefon 670.

Virág-üzlet:

Zrínyi-utca (Bohus-palota.)
Telefon 10—20.

Cserepes virágok dúz választékban. Alkalmi és estélyi esakrok jutányos árért.

Jánosi Károly
mű- és tájkertész Arad.

Kertészeti telep:

Lahner György-utca 8. sz.
Telefon 10—20.

Elvállalom sirok díszítését jutányos árért.

1858

„JESSY“

a legtökéletesebb tisztító-szer. Fehér vászon cipőkhöz kis üveg 70 fillér, nagy üveg 1 korona.

Női és férfi fehér- és szürke tennis-cipők óriási választékban.

Cipő Tőzsde
ARAD.

Apollo mozi mellett.

„PENSIO EXQUISITE“

VILLA IRENEA
VOLOSKA—ABBZIA

Előkelő ház, a festői északi strandon, közvetlen a tenger partján, csodaszép parkban, 21 elegáns berendezett szobával, erkélyekkel, saját tengeri fürdővel és kikötővel. Elsőrangú konyha. Gyönyörű fekvésénél fogva üdülést kívánó tiszták részére különösen alkalmas.

Használt ólom megvételre keresetlik.

Uránia Színház.

Pénteken és szombaton

Alexander Moissi film:

A lejtőn.

Egy élet szomorú története 3 részben.

10792—1915.

Hirdetmény

A háború nyomában és az azal együtt járó ragályos betegségek a hatóságoktól és a közönségtől is, a legfokozottabb és legéberebb elővigyázat, a ragályok elleni védekezés pedig a leghatályosabb együttműködést kívánja meg. — A harcerektről visszajövőkhöz között sűrűn fordulnak ugyanis elő ragályos megbetegedések, melyeknek a polgári lakosságra való áttérjedése lehetőségével is számolni kell.

Kettőzött figyelmet és gondoskodást igényel a járvány elleni védekezés, különösen most, a melegebb időszak beálltával.

A fennálló törvényes intézkedések és meglevő kormányrendeletek alapján, a közegészség és köztisztaság megóvása szempontjából, a következőket rendelem:

1. Tilos bármilyen szemetet, szörméket, hulladékot, gyümölcs-héjat, papírhulladékot a ház belsejéből az utcára vagy köztérre lerakni, a nyilvános csatornába bedobni, szennyvizet az utcára kiönteni.

2. Az udvarokat tisztán kell tartani, a házi szemetet, az istálló trágyát tartányokba gyűjteni és hetenként legalább kétszer a házból kihordatni, megelőzőleg azonban, mézstejjel fertőtleníteni kell.

3. A lakhelyiségek állandóan tisztán tartassanak, gyakran szellőztessenek.

4. A háztartási szenny-, és löttyedék vizeknek a csapadékvizek levezetésére szolgáló csatornába való beöntése szigorúan tilos. Ide csak élővíz és tiszta kutviz önthető be, a szennyvizeket a házban lévő szennyvizmedencékbe, vagy árnyékszekébe kell önteni.

5. Csatornázási hálózaton kívül eső árnyékszekéket, és vizezőhelyeket állandóan tisztán tartani, carbollal, mézstejjel vagy vasgálic oldattal fertőtleníteni, s amennyiben a pöcötartányok megtelnek, azok tartalmát kiüríteni kell.

6. Sertés és baromfióllak, baromfi ketrecek naponként tisztítandók, az összegyűlt trágya legalább minden másnap kihordandó, addig is elzárt tartányban tartandó és mézstejjel fertőtlenítenendő.

7. Az udvaron lévő nyílt folyókát naponta felszerni és fertőtleníteni kell. Esővíz tartányokból a poshadt víz eltávolítandó.

8. Csontokat, rongyokat, beleket és bőreket, nemkülömben más büzt terjesztő anyagokat a város területén gyűjteni, és raktározni tilos. — Trágya, szemet és nyers bőrök kihordása illetve fuvarozása csak gondosan letakart kocsin történhetik.

9. Nyílt kutak befödendők, a vedrek keresztpánttal láthatók el.

A kutak környékét tisztán kell tartani és állandóan tiszta homokkal feltölteni, hogy a kut vizébe szenny, fertőzött víz ne szivároghasson.

Tilos a kut mellett ruhát mosni, piszkos tartányokat sutolni, baromfiakat tisztogatni.

10. A vizeztető csövek öblítő készülékei állandóan jókarban, és használható állapotban kell hogy legyenek.

11. Sütők, mézszárosok, hentesek, cukrászok, kávéosok és vendéglősök, s általában mindazok, kik élelmi cikkek s és italok eladásával foglalkoznak, kötelesek műhelyeiket, árusító helyeiket, az azokhoz tartozó férőhelyeket, kamrákat pincéket, stb. tisztán tartani.

Közfogyasztásra szánt élelmi cikkek, u. m. húst, husneműket, tejet, tejtermékeket, cukorneműket, sütemény és gyümölcsféléket úgy az üzletekben, mint nyilvános helyeken, valamint utcákon, tereken és piacokon történő árusításnál állandóan tiszta vászonnal, tüllel, vagy üveggel kell letakarni úgy, hogy azokat por és piszok, legyenek, stb. be ne lephessék.

Tejet, húst és kenyeret szállító kocsikat tulajdonosaik állandóan tisztán tartani kötelesek.

12. Általában felhívom a közönség figyelmét arra, hogy egészségének megvédése érdekében helyesen cselekszik, ha a házon kívül beszerzett élelmiszereket forralás, főzés, vagy sütés útján ártalmatlannokká teszi, mert ez uton a fertőző bacillusok csírái elöltnék.

Nyers ételek, romlott vagy soká állott éledelek, éretlen gyümölcs élvezetétől tartozkodjunk.

Kutakból származó ivóvizet, ajánlatos felforralni, és lehűteni.

Figyelmébe ajánlom a közönségnek, az utcák, a kösterék, nyilvános illemhelyek, vizezők, s egyéb oly helyek tisztaságát, melyek a közönség kóhasználatára állanak.

Különösen és nyomatékosan figyelmébe ajánlom a közönségnek, a lakás és környezet tisztaságán kívül a testi tisztaságot, mely már magában is fél egészség, továbbá, a mértékletes életmódot, mert a mértéktelenség folytán elrontott szervezet, a ragály csírái iránt első sorban fogékony.

Figyelmémetem végül a közönséget és az 1876. XIV. tc. 8. §-a, valamint az ez alapon kiadott kormányrendeletekre hivatkozással szigorú kötelességévé teszem mindenkinek, hogy a tudomására jutott fertőző betegségeket, u. m. kolera, kiütéses typhus, hasi typhus, vérhas, himlő, visszatérő láz, járványos gerincgyömb (nyakcsirtmervedés) vagy ezen betegségekre gyanusakat hivatalomnál, esetleg az orvosi hivatalnál, vagy a kerületi tiszt orvossal haladéok nélkül bejelentse.

Mindenki, aki a tudomására jutott ragályozó betegnek bejelentését elmulasztja, az 1876. XIV. tc. 7. §-a alapján 600 koronáig terjedhető és 60 nap elzárásra átváltoztatható pénzbüntetéssel fog sújtatni. — Arad, 1915. május hó 10.

Green, főkapitány.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna

Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legazább állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen“. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör.

171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ára 1/2 literes üvegnek utasítással 3 kor.

Szőrvesztő-Depilator.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád

gyógyszer-tárban

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
 2. Jellege alatt.
 3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megadni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

LEVELEZÉS.

Urleány

Intelligens fiatalember tisztességes ismeretségét óhajtja, szórakozás céljából. Leveleket „Kisleány” jellegre a kiadóhivatalba kérek. Csak fényképes levelekre válaszolok.

1861

A parkban

csütörtökön délután a lapra figyelmestetett hölgyet kérem „Dis-tinque” jellegre írni, hogy tisztességes ismeretség lehetséges-e?

1869

ALKALMAZÁST KERES.

Intelligens leány

gyermeknek mellé ajánlik, a háztartásban is segédkezik. Cím a kiadóhivatalban.

1864

36 éves özvegy nő

házasvetőnőnek ajánlik. Cím a kiadóhivatalban.

1860

Német kisasszony

állást keres. Vidékre szívesen megy. Cím a kiadóhivatalban.

1868

ALKALMAZÁST NYER.

Könyvelő

és perfect magyar-német levelező azonnali belépésre felvétetik. Bortolo M. Bernardinelli, Orosháza.

1866

Keresek

kádárműhelyem részére józan-életű, szakavatott kádármestert. Kimerítő ajánlatok a fizetési igény megjelölésével „Állandó” jellegre a lap kiadóhivatalába intézendők.

1869

ÜZLETEK.

Andrássy-tér 8.

számu háiban egy kisebb üzlethe-lyiség — különösen dohánytösdé-nek alkalmas — azonnaira ki-adó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherce- -g-ut 22. szám.

KIADÓ LAKÁS.

Butorozott szobákat csekély díjazás mellett ajánl a Lakásnyilvántartási Iroda.

1867

4, 5 és 6 szobás modern lakásokat azonnaira, augusztusra, novemberre ajánl a Lakásnyilvántartási Iroda.

1868

Nádor-utca 14.

2 esetleg 4 szobás lakás kiadó.

1868

Modernül butorozott

két-szobás lakás, balkonnal, gáz-fürdőszobával, esetleg több sze-mélynek is kiadó Bohns-palota (Zrínyi-utca) H. kapu, H. emelet.

1870

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti nappali lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnaira vagy augusztus 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Nyári Jaffa narancs

legfinomabb minőségben az első küldemény érkezett, beteg kato-náinknak legalkalmasabb ajándék. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt-épület.

1850

Ajánlok

prima raffiát legolcsóbban Roth József, Eötvös-utca 8. Telefon 68.

1706

Papírszalvéta

1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papírkereskedésé-ben, Szabadság-tér.

781

Háztartási cikkek

és butorok elköltözés miatt, jutá-nyosan eladók. Weitzer János-utca 8. II.

1812

Megvételre kerestetik

egy adómentes 6-8 szobás bel-városi ház, kevésbé használt, azonkívül teljesen jókarban levő rövid zongora, pianó és magán-futó könnyű bicikli. Értekezni le-het Hassinger-utca 6. Telefon 747. sz.

1808

1911. évi világi

hegyi fehér ó-bor, 80 Hl., eladó Gereks Mihálynál Arad-Séga, Iskola-utca 14. sz.

1817

KÜLÖNFÉLE.

Elvesszett

egy 6 gyémántkővel kirakottmellű. Becsületes megtaláló kéri, azt illő jutalom ellenében adja át Reusz Mór és Fia cégnél, Boros Ben-tér 12. sz.

1855

Sírkeresztet és síremléket

működő, olcsón szállít amíg a készlet tart

Szilágyi és Társa

oég, Béla-tér 2.

1881

Költözködők figyelmébe!

villany bevezetéseket, csillár átszereléseket jutányosan végez

481

Kalmár József

villanyátszerelési vállalata Arad, Salac-utca 2. sz. 242. Telefonszám 242.

Andrássy-tér 8. számu

háiban egy kisebb

üzlethelyiség

különösen dohánytösdének al-ka-lmas — azonnaira

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-hivatalában József főherce-g-ut 22.

3015—1915. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényha-tóságánál üresedésben levő 3600 kor. kezdő fizetéssel és 1040 korona lakbérrel, a városi fizetési szabá-lyzat VIII. fizetési oszt. III. fokoza-tába sorozott főszámvevő helyet-tel állásra, pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1888 évi I. t.-c. 17 §-ában megkl-vánt képesítési okmányokkal, vala-mint eddigi szolgálataikra vonatko-zó szolgálati bizonyítványokkal fel-szerelt kérvényeiket Méltóságos Báró

Urban Iván urhoz Arad sz. kir. város főispánjához címezze 1915. évi ju-nius hó 15-ig hivatalomhoz nyujt-sák be. — Arad, 1915. május 19.

Varjassy Lajos, polgármester.

Permetező javítások elfogadtatnak.

PATENT.

Egészségi kutszivattyuk.

E kutszivattyuk a kut-aknában képződő mérgező gázokat és egész-ségtelen levegőt elvezetik, a fagy-csapon alkalmazott szivatty min-dig friss, hide levegővel hozza a vizet érintkezésbe, miáltal a víz is mindig friss üdítő és egészsé-ses marad. Mivel pedig az akna fedett, a levegőben uszálló bakte-riumok az aknától elszáratnak és így fertőzés alig történhet. — Az egészségi szivattyuk télen nem fagynak be, nyáron pedig állott víz nem marad benne.

E szivattyuknál minden fa al-katrész mellőztetik, mert ezekek visznyálka képződik ami a kolera, tifuss és más egyéb betegségek bacillusainak valóságos tenyész-telepeivé változhat.

1121

Régi rendszerű kutszivattyuk átalakítását vállalkoz.

Patent tűzfecskendők.

Patent borszivattyuk.

Patent kályhacsövek.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyu készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

A szépségápolás titka a használandó szépségápolószerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőese Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-mény. 1 tégely kenőös 1 korona 40 fillér. 1 tégely orém 1 korona.

Szines arcpороk!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.